Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нэй гарана | № 123 (17246) | 1986 оной майн 28, среда | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

АЖАЛ ХЭНГҮЙ, ОЛЗО ОЛОХО ЯБАДАЛТАЙ ТЭМСЭЛ ШАНГАДХАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

соогоо ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалые усадхаха талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха эрилтэ тэдэ табина. КПСС-эй Центральна Комитет эдэ эрилтэнүүдые бүримүһэн дэмжэнэ, тиигээд иимэ хомхой хобдог ябадалнуудые усадхаха талаар партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, совет, ажахын болон хуули ёһо сахилгын органуудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ тоолоно.

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалые — социализмын уг удхада харша ябадалые усадхаха хэрэгые политическэ, социально-экономическа болон хүмүүжүүлгын шухала зорилго гэжэ тоолоод, ажал хэнгүй, олзо доход абаха ябадалтай тэмсэлээ шангадхаха талаар КПСС-эй ЦК тодорхой хэмжээнүүдые зохёон табижа, бодото дээрэ бэелүүлхыень союзна республиканuudай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд болон райкомуудта, союзна болон автономито республиканuudай Верховно Советүүдэй Президиумүүдтэ болон Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудта, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да, СССР-эй министерствэнүүдтэ болон албан зургаануудта дурадхана. Энэ хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр, эбсэшэгүйгөөр ябуулха хэрэгтэй. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта, ажал ябуулгын бүхы талануудта совет хуулинуудай, социалис үнэн сэхэ байдалай эрилтэнүүдэй хэлбэришэгүйгөөр сахигдадаг байхые, гүрэнэй ба эрхэтэдэй зөөрэр хуули бусаар баяжаха бүхы арга замуудай, нүхэ һүбэнүүдэй бата бэхеэр хаалтатай байхые туйлаха ёһотой. Энэ муу муухай ябадалтай тэмсэлдэ партиие болон арадые элсүүлхэ хэрэгтэй.

Хүн зоной ехэ эрилтэ табидаг эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэдэ, запас частьнуудые ба барилгын материалнуудые, гэр байрада хэрэгтэй эд хэрэгсэлнүүдые хүн зондоо худалдаха ябадалые үргэдхэлгэдэ үдэр бүриин эгээл ехэ анхарал хандуулха эрилтэ партиин Центральна Комитет табина. Хүн зониие хангаха эрилтэнүүдые, нэн түрүүн гэр байра, автомобиль, мотоцикл, электро-теле-радиоаппаратура, ажаһуудалай бусад машина болон приборнуудые заһабарилгада хабаатай эрилтэнүүдые гүйсэд хангахын түлэ эгээл богони болзор соо материальна болон эмхидхэлэй эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулха ёһотой. Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ ба медицинын талаар хангалгын, гэр байрын-коммунальна ажахын предприятинуудай, гостиницануудай, хангалгын һалбариин бусад предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха. Хангалгын түхэл маягуудые ба онол аргануудые олон болгохо. Арбан хоёрдохи табан жэлэй гүрэнэй түсэбүүдэй проектнүүд дотор энэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые хараалха, нютагай арга боломжонуудые ба нөөсэнүүдые бүринь гүйсэдөөр хэрэглэдэг болохо.

Зарим эд бараануудай хангалгануудай дуталдадаг ушарнуудай, гостиницануудта байра үгэхэеэ, транспортда биледүүдые худалдахаяа арсадаг ушарнуудай шалтагаанuudые саг соонь, гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ. Зарим хүдэлмэрилэгшэдэй албан хойрог, харюусалгагүй хүдэлмэриһөө боложо, эд бараанай дуталдаха ушарнуудые усадхаха талаар ашаг үрэтэй хэмжээнүүдые абаха, хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэдэ хайхарамжагүйгөөр, хамаагүйгөөр хандаха ямаршье үзэгдэлнүүдые эрид шууд болюулха.

СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаанууд, союзна болон автономито республиканuudай Министрнүүдэй Советүүд, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомууд, нэгэдэлнүүд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд материальна баялигуудые бүридхэхэ, түүхэй эд болон материалнуудые гаргашалха талаар шанга гурим журам байгуулха, хиналтагүй, эзэн бусэ ябадалай ба урилгэ хэхэ элдэб үзэгдэлнүүдые эрид шууд усадхаха, социалис зөөриие найдамтайгаар сахин хамгаалга хангаха ёһотой. Ажалай эмхидхэл, нормо табилга ба түлбэри нарижуулан һайжаруулха ушартай. Үнэн сэхэ, оролдосотой һайн, эрхим шанартай ажалай түлөө нэрэ хүндэдөө хүрэмэ түлбэри абаха ябадалые туйлаха хэрэгтэй.

Олзо доходойнгоо зэргээр бэшэ, баян бардамаар ажаһуудаг хүнүүдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ совет хуулинуудай болон олониитын һанал бодолой бүхы хүсые хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно. Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай холбоотой нэгэшье ушар баримтые, хэһээлгын хэмжээ абангүй үлөөхэ ёһогүй. Эдилгэ абагшад, гүрэнэй мүнгэ хулуугшад, худал хуурмагаар шан, түлбэри абагшад, ажалай газарһаа элдэб юумэ нюужа гаргагшадые обществын зөөреэр баяжаха дуратай бусад хүнүүдые бүгэдэ ниитээрээ шоо үзэдэг байхаар, өөрынгөө ябадалай түлөө заатагүй хэһээлтэдэ хүртэхэб гэжэ мэдэдэг байхаар энэ хэрэгые табиха хэрэгтэй. Эрхэтэдэй олзо доходой хуулита байһан тухай олониитэдэ соносхохо гурим болон хиналтын бусад түхэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ, ушаруулһан хохидолоо оло дахин ехэ зөөреэр бусааха ябадалые үргэнөөр хэрэглэхэ, хобдог хомхой гэмтэ ябадалайнгаа түлөө эд зөөреэрөө харюусаха ябадалые дээшэлүүлхэ, налог таталгын гуримые нарижуулан һайжаруулха. Гэр байрынгаа үлүү ехэ талмае хэрэглэлгын хойноһоо хиналта тогтоохо, гэр байраяа андалдаха ябадалнуудые гуримшуулха. Городууд болон һууриин тосхонуудта паспортна гурим ёһо бэхижүүлхэ.

Хонжоо наймаашадай ба дам саашань наймаалхаяа юумэ худалдажа абагшадай ябуулгые зайсуулан сарахын тула колхозой дэлгүүрнүүдэй хүдэлмэриин хойноһоо хиналтаяа шангадхаха. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа худалдалгые эмхидхэлгэдэ комиссионно худалдаа наймаанай удха шанарые, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые, эдэ бүгэдэнһөө үйлэдбэрилэгдэһэн зүйлнүүдые гүрэндэ худалдажа абаад, хүнүүдтэ наймаалха хэрэгтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин үүргэ дээшэлүүлхэ.

Мүнгэн һангай органуудай, хиналта-шалгалтын албан зургаануудай, арадай хиналтын органуудай хүдэлмэриин ашаг үрые үргэдхэлгэдэ, хүдэлмэришэнэй хиналтын үүргэ болон удха шанарые дээшэлүүлгэдэ анхарал хандуулагдаа. Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалые зайсуулха зорилготойгоор ажалша коллективүүдэй эрхэнүүдые, арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ шухала.

Союзна республиканuudай Компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд болон райкомууд, эхин партийна организацинууд арадай зөөри зөөшые урилтэ хулгайлалгаһаа, гуталга муудалгаһаа сахин хамгаалхын, эзэн буса ябадал, эдилгэ абалга, хонжоо наймаан, хашажа баалажа абалга, албан татабари гэхэ мэтые үүдхэдэг эрхэ байдалые усадхан зайсуулхын түлөө тушаалгадта, хүтэлбэрилхы кадрнуудта табигдадаг эрилтэнүүдые дээшэлүүлхэ уялгатай.

Энэ талаар предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай захиргаанай ажал ябуулгын түлөө партийна хиналта шангадхаха. Кадрнуудые шэлэжэ олоод, тааруулан табихадаа, хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ ба албан хэрэгэй шанарта, мүн арюун сэбэр сэдьхэлдэ онсо анхаралаа хандуулха, хомхой хобдог сэдьхэлэй, албан тушаалаа хэтэрүүлгын баримтануудые, үнэн сэхэ бэшэ хүнүүдые далдалха ябадалые эрид зайсуулха. Иимэрхүү ябадалаараа нэрэ хүндэеэ бузарлаһан хүнүүдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ хэрэглэжэ болохогүй гэжэ тоолохо.

Хулгайлалгатай, эдилгэ абалгатай, хонжоо наймаантай, бусад гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэлые саашадань шангадхахые, эдэ бүгэдые һэргылэн зайсуулха хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулхые СССР-эй Прокуратурада, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ, СССР-эй Юстициин министерствэдэ дурадхагдаа. Ажалай, Гэр байрын, Газарай хуулинуудые, колхозой жэшээтэ Уставые сахихын түлөө хиналтаяа прокуратурын органууд шангадхаха зэргэтэй. Ажал хэнгүй, олзо олохын тула гүрэнэй автотранспорт хэрэглэлгын, мүн түмэр замай, агаарай ба уһан замай транспортаар хүнүүдые, багаж хуули бусаар зөөлгын, түлишэ, түүхэй эд болон материалнуудые, запасной частьнуудые, промышленна үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хүнүүдтэ худалдалгын ушар баримтануудые элирүүлхэ, эрид шууд зайсуулха талаар БХСС-эй албан зургаануудай, гүрэнэй автоинспекциин, транспортын милициин ажал ябуулгые СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство эдэбхижүүлхэ зэргэтэй.

Хуули сахидаг зургаанууд бүхы хүдэлмэридөө олониитэдэ саг үргэлжэ түшэглэхэ, ажалша коллективүүдтэй нягта холбоо барисаа тогтоохо ёһотой. Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай, илангаяа жэжэ-божо хулгай хэлгэтэй, хүн зонһоо албан татабари абалгатай тэмсэлдэ нүхэдэй сүүдүүдэй, һайн дуранай арадай дружинануудай, хуули эбдэлгые һэргылэлгын советүүдэй, гурим сахидаг ниитын пунктнуудай, олониитын бусад зургаануудай арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ шухала.

Ниитын аша туһада шэн габьяатайгаар хүдэлхөөр бэлэн байлгые, нэрэ хүндые, ехэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые, хара амяа хараха, хомхойрхо ябадалда эбсэшэгүй байлгые совет хүн бүхэндэ бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд улам шангадхаха уялгатай. Үнэн шударгы ажал хадаа эрхэтэн бүхэнэй гол уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн, имагтал ажалша коллектив соо, общество дотор хүнэй байдалые тодорхойлдог юм гэһэн тодо ойлгомжые хүмүүжүүлгэ үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэридэ гол һуури эзэлхэ ёһотой. Ажалай талаар хубаарилгын социалис гол ёһые али болохоор хазагайруулалгатай, үлүү хараха, хэтэрмэ ехээр нөөсэлхэ ябадалнуудтай хэблэлдэ, телевидени ба радиогоор эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, гүрэндэ бага юумэ үгөөд, тэрээнһээ ехэ юумэ абахые оролдодог хүнүүдые эрид шангаар буруушаан шүүмжэлхэ хэрэгтэй. Энэ хорото ябадалтай тэмсэхэ гээшэ бултанай, хүн бүхэнэй хэрэг болоно, гүрэнэй болон ниитын нэгэшье орган энээнэй хажуу талада үлэхэ ёһогүй гэһэн гүнзэгы ойлгомжые пропаганда ба агитациин, эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы хэрэгсэлнүүдээр хүнүүдэй ухаан бодолдо бэхижүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Хүтэлбэрилхы болон ажахын кадрнуудые, бүхы хүн зониие хуули ёһо ойлгодогоор хүмүүжүүлхэ хэрэгые үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Дэлгэр һайхан сэдьхэлые, ажалда дурлалые, үнэн сэхэ байлгые, ниитэ арадай баялигта гамтайгаар хандадаг, хүнэй хүзүүн дээрэ хүльбэрхэ ябадалда, хара амяа харалгада, коммунис ёһо гуримуудта таарахагүй ябадалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг байхаар совет хүнүүдые бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ арга олгоһон уран зохёолнуудые, фильмүүдые, зүжэгүүдые зохёон байгуулхыень СССР-эй Соёлой министерствэдэ, СССР-эй Госкинодо зохёохы ажалтанай холбоонуудта дурадхагдаа.

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэлэй социальна, экономическа, хуулиин ба бусад асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхыень, энэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэнүүдые үргэдхэхыень, шухала болоод байгаа һаань, тус асуудалаар абтаһан хуулиие саашадань нарижуулан һайжаруулха дурадхалнуудые оруулхыень СССР-эй Наукануудай академитэй хамта СССР-эй Госпланда, СССР-эй Финансын министерствэдэ, Ажалай ба социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Юстициин министерствэдэ, СССР-эй Прокуратурада, СССР-эй Верховно сүүдтэ, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ дурадхагдаба.

Хүнэй хүзүүн дээрэ ажаһуугшадые усадхан зайсуулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха зорилго СССР-эй Юстициин министерствэтэй, Ажалай ба социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэй болон ВЦСПС-тэй хамта СССР-эй Прокуратурын, СССР-эй МВД-гэй урда табигдаа. Шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудаар зохихо дурадхалнуудые оруулха.

СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

АЖАЛ ХЭНГҮЙ, ОЛЗО ОЛОХО ЯБАДАЛТАЙ ТЭМСЭЛ ШАНГАДХАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха талаар хэмжээнүүд тухай асуудалые хаража үзөөд, социалис зөөри хулгайлха, эдишэ абаха, хонжоо наймаа хэхэ ба ажал хэнгүй, олзо олохо арга боломжо олгодог бусад гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэл шангадхаха гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудые, союзна ба автономито республиканuudай Министрнүүдэй Советүүдые, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалба. Эдэ гэмтэ ябуулгануудай хэгдэдэг эрхэ байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, зайсуулан усадхалгада саг үргэлжын анхарал хандуулха. Социалис зөөриие бүрин бүтэн байлгаха талаар ашаг үрэтэй хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхэ. Тиихэдээ гурим, эмхидэл болон журам бэхижүүлхын түлөө предприятинуудай, организацинуудай, эмхи зургаанууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, үри шэри, гээлтэ хоролто хэхэ ябадалтай тэмсэл шангадхаха, материальна нөөсэнүүд болон мүнгэ зөөри хэрэглэлгэдэ харин алмалта хангаха, социалис зөөри анхан түрүүшын тоо бүридхэлдэ абалгые, мүн тэрэнэй бүрин бүтэн байлгые, гүрэнэй журам сахилгые хинаха хиналтын бүхы түхэл маягуудые горитойгоор һайжаруулха; техническэ болон экономическа талаараа үндэһэ баримтатай материальна болон ажалай гаргашануудай машина болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгын нормые саг болзортонь зохёожо нэбтэрүүлгые хангаха.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1985 оной сентябриин 25-най 915-дахи номерой «1986—2000 онуудта арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые болон хангалгын һалбаринуудые хүгжөөхэ комплексно программа тухай» тогтоолтой зохилдуулан, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые болон хангалгын һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ; үйлэдбэриин болон үзүүлэгдэдэг туһаламжын хэмжээе ехэ болгохо, тэдэнэрэй шанарые һайжаруулха, зарим эд бараанай болон хангалгын хомордожо эхилхэдэ, дары түргэнөөр зайсуулан усадхаха талаар нөөсэнүүд болон нэмэлтэ арга боломжонуудые бэдэржэ олохо.

ВЦСПС-эй, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хабаадалгатайгаар материальна гүйсэд дүүрэн харюусалга тухай хэлсээнүүдые баталжа боломоор хүдэлмэришэд болон алба хээгшадай зэргэнүүдые нэрлэһэн бүридхэлые үргэдхэхэ тухай асуудалые хаража үзэхэ, шиидхэхэ гээд ажалай болон социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ даалгагдаба.

Эд бараанай хулгайлагдаһан, хорото зорилгоор гутаагдаһан, дутаһан гү, али үгы болоһон ушарта розничо үнэ сэнгыень хэдэн дахин үлүүгээр абаха гуримай хэрэглэгдэдэг эд бараае үргэдхэхэ гэжэ хараалагдаба; материальна баялигуудые гаргашалһанда ба гээлтэ хоролтодо ороһондо тоолохо талаар мүнөө хүсэндөө байгаа гуримда хубилалтануудые оруулха, тиихэдээ гаргашалагдаһанда тоологдоһон зүйлнүүдэй үндэһэ баримтатай байлгын, зэмэтэй хүнүүдтэ гарза хохидолойнь сэнгые түлүүлхын хойноһоо хиналта шангадхаха, мүн тэрэшэлэн заагдаһан гурим эбдэһэнэй түлөө тушаалта нюурнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ.

Нюдэ далдалха, хэгдэзэгүй хүдэлмэриие нэмэжэ бэшэхэ ябадалые болюулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха гээд СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаанuudта, союзна ба автономито республиканuudай Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхагдаба. Шангууд болон бусад шагналнуудые хуули бусаар түлэжэ, мүн тэрэшэлэн нэгэдэлнүүдэй, предприятинууд болон эмхи зургаануудай материальна урмашуулгын болон бусад иимэрхүү фонднуудта мүнгэ оруулжа, гүрэндэ хэгдэһэн гарза хохидолой сэнгые гүйсэд дүүрэнээр түлүүлхэ, тогтоогдоһон бусад хэмжээнүүдые хэрэглэхэ.

Тоосооной тоо бүридхэлэй хэрэгтэ гүрэнэй журам сахилгын түлөө хиналта шангадхаха, предприятинуудта, организацинуудта, эмхи зургаанууд болон колхозуудта анханай тоо бүридхэлэй байдалые һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүдые абаха, түүхэй эдүүдэй, материалнууд болон түлишын гаргашалгые гүйсэд дүүрэнээр, үнэн зүбөөр тоо бүридхэлдэ абаха анха түрүүшын документациин жэшээтэ түхэл шэнжэнүүдые нэбтэрүүлжэ дүүргэхэ гээд СССР-эй Министрнүүдэй Совет, СССР-эй финансын министерствые, СССР-эй ЦСУ, министерствэнүүд болон албан зургаануудые уялгалба. Тоо бүридхэлгын болон тоосооной гурим эбдэлгые, үнгэрмэ хэтэрүү ябадал гаргалгые сараха, элирүүлжэ зайсуулха талаар хүдэлмэридөө хуули хамгаалгын болон хиналтын зургаануудтай харилсаата ябуулгаяа һайжаруулха. Барижа дүүргэгдэһэн объектнүүдые ашаглалгада абаха дүримүүдэй хазагайруулагдаһан байгаа һаань, тэдэниие тоосооноһоо гаргаха гээд СССР-эй ЦСУ-гай органуудта дурадхагдана.

Ажахын харилсаануудта социалис хуули сахилгын хойноһоо, илангаяа тоосоото документнүүдэй үнэн дээрээ заатагүй эд бараагаар хангагдаһан байһанай хойноһоо уридшалан хинаха арга боломжо болодог сэбэр мүнгэнэй бэшэ тоосоонуудые эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ гээд СССР-эй Госбанкда ба СССР-эй Стройбанкда даалгагдаба. Экономическа талаараа зүйтэй байгаа һаань, шанарыень шалгажа абаһанай һүүлээр арадай хэрэглэмжын эд бараанай түлөө түлбэри түлэхэ гурим бии болгохо. Хүдөө ажахын продукци тушааһан хүнүүдтэй бэлэдхэлэй эмхи зургаануудай хэдэг тоосоонуудай хойноһоо банковска хиналтые шангадхаха, тушаагдаһан продукциин түлөө сэбэр бэшэ мүнгөөр түлэхэ гуримые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ тоологдобо. СССР-эй Госбанкын эмхи зургаануудһаа мүнгэ абаха предприятинуудай, организацинууд болон эмхи зургаануудай тодорхой хүнэй нэрэ бэшэгдээгүй чегүүдые болюулха тухай СССР-эй Госбанкын дурадхал баталан абтаба.

Эрхэтэдэй байрын гэрнүүдые хэрэглэлгын хойноһоо хиналтые шангадхаха заабари СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта, союзна республиканuudай Министрнүүдэй Советүүдтэ, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудта үгтэбэ. Хүнүүдэй баяжахын тулада, мүн бусад хомхой зорилгоор, обществын аша туһада харшаар тэдэнэр хэрэглэгдэхэ ёһогүй. Байрын гэрнүүдые, дача, саадай бишыхан гэрнүүдые хүлһөөр барюулдаг хүнүүдые тоо бүридхэлдэ абаха, гэр байра хүлһөөр барюулха асуудалые гуримшуулдаг хуулиин эрилтэнүүдые тэдэнэрээр шангаар сахюулха. Иимэ хэлсээнүүдые тоо бүридхэлдэ абаха гурим, байрын гэрнүүдые, эд зөөри хүндэ хүлһөөр барюулха ба туһаламжа үзүүлхэ талаар түлбэриин дүримүүд болон саада захын хэм хэмжээнүүдые союзна республиканuudай Министрнүүдэй Советүүд тогтоохо ёһотой.

Колхозой дэлгүүрнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, колхоз, совхозуудай болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин дэлгүүрнүүд дээрэ хэдэг худалдаа наймаае үргэдхэхэ, худалдаа наймаанай дүримүүдые сахилгын хойноһоо хиналта шангадхаха талаар хэмжээнүүдые абаха гээд союзна республиканuudай Министрнүүдэй Советүүдтэ, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствэдэ болон Центросоюзда даалгагдаба. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1986 оной январиин 9-нэй 40-дэхи номерой «Эд хэрэглэгшэдэй кооперациие саашадань хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» тогтоолоор олгогдоһон арга боломжонуудые энээнэй тулада үргэнөөр хэрэглэхэ. Колхозой дэлгүүрнүүд дээрэ хүдөө ажахын продукци худалдадаг хүнүүдые бүридхэлдэ абаха гурим тогтоохо, худалдаа наймаанай дүримүүдые сахилгые хинаха, хонжоо наймаа хэхэ, ажал хэнгүй, олзо олохо бусад аргануудые һэргылхэ, зайсуулха талаар дэлгүүрнүүдэй захиргаануудай эрхэнүүдые үргэдхэхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ.

Хубиин хамһабариин ажахынуудта үйлэдбэрилэгдэһэн мяха, һү, үндэгэ ба мал ажалай бусад продукциие гүрэнэй болон кооперативна бэлэдхэлэй эмхи зургаануудта худалдалгые союзна республиканuudай Министрнүүдэй Советүүд саашадань хүгжөөхэ ба урмашуулха, эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудта ашаг шэмэ ехэтэй малай тоо толгойе хизаарладаг зарим нормонуудые болюулха тухай асуудал хаража үзэхэ, шухала ушарта, нютагай эрхэ байдалые хараада абан, мал бариха саада захын нормо тододхохо уялгатай. Эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудта мал бариха талаар тогтоогдоһон нормо болон гуримые наринаар дүүргэхын хойноһоо хиналта шангадхаха, хүсэндөө байгаа хууляар хараалагдаагүй байһан ушарнуудта тэдэниие хазагайруулһанай түлөө харюусалга шангадхаха.

Эрхэтэдэй болон предприятинуудай, эмхи зургаанууд ба организацинуудай хоорондо хэгдэдэг табан мянганһаа дээшэ түхэригэй хэлсээнэй талаар тоосоонууд СССР-эй Госбанкын эмхи зургаанууд гү, али Гүрэнэй ажалай нөөсэлэлгын кассануудаар дамжуулагдан, сэбэр бэшэ мүнгөөр хэгдэхэ гээд тогтоогдобо. 10 мянганһаа дээшэ түхэригэй хэлсээ баталһан эрхэтэд, мүн тэрэшэлэн 20 мянга гаран түхэригэй сэнтэй байрын гэр (дача) бариһан хүнүүд иимэ мүнгэ зөөри абаха арга боломжонууд тухай деклараци финансын органуудта үгэхэ уялгатай. Тэрэшэлэн арадай депутадуудай нютагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй гү, али прокуророй эрилтээр эрхэтэд мүнгэ зөөри абаха арга боломжонууд тухай деклараци финансова органуудта үгэхэ ёһотой.

...Р-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

...гүй, олзо олохо ...тэмсэл шангад... Указ СССР-эй ...ведэй Президи... ...баба. Тус Указ ...хэмжээнүүд хараа...

...эмхи зургаа... ...иин транспорт... ...дые, машина... ...оньһон түхеэ... өөрынгөө ду... ...эй түлөө за... ...лтэ болгогдон, түлэгдэхэ гэ... —зуун, тушаалта ...хоёр зуун түхэ... ...анспортна хэрэг... ...ошодто зуун тү... ...яла тохогдо... ...гэ жэл хүрэ... ...соо транспорт... ...оодохо эрхэеэ ...үүлһэн гарзаяа болоно.

...лай-ремесленнэ ...н бусад хүдэл... ...он налог түл... тухайгаа, дуул... ...ай, энээн тухай ...гдэхээр хуу... ...гдаһан бусад ...али саг соонь ...айһанай, хуур... ...һэнэй түлөө та... түхэриг хүрэ... ...яла тохогдохо ...хэгдэхэ ёһо...

...утадуудай рай... ...ой Советүүдэй захиргаанай ...имэ хуули бу... ...ажа үзэгдэхэ. ...лигэмжэтэй фи... ...үүдай болон милициин хүдэлмэрилэгшэд протоколыень табидаг байха.

Захиргаанай хэһээлтын тогдоһоной һүүлдэ иимэл ябадал гаргаа һаань, уголовно харюусалгада хабаадуулагдажа, хоёр жэл болзортойгоор залан заһаруулгын хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ гү, али хоёр зууһаа мянган түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ болоно.

Гар урлалай-ремесленнэ ажалай болон хубиин бусад хүдэлмэри хэхэ гурим хазагайруулһанай түлөө бүтээгдэһэн продукциень, үйлэдбэриинь зэр зэмсэг ба түүхэй эдыень абалгатайгаар гү, али тэрээнгүйгөөр табинһаа зуун түхэриг хүрэтэр яла тохогдохо.

Тусхайгаар хоригдоһон гар урлалай-ремесленнэ ажал болон хубиин бусад хүдэлмэри хэһэнэй түлөө бүтээгдэһэн продукци, үйлэдбэриинь зэр зэмсэг ба түүхэй эдыень абалгатайгаар табинһаа зуун түхэриг хүрэтэр яла тохогдохо.

Тусхайгаар хоригдоһон гар урлалай-ремесленнэ болон хубиин бусад хүдэлмэри иимэл ябуулгын түлөө захиргаанай хэһээлтын тохогдоһоной һүүлээр хэжэ байгаа һаань, уголовно харюусалга тохогдожо, хоёр жэл хүрэтэр болзортойгоор залан заһаруулгын хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ гү, али бүтээгдэһэн продукци, үйлэдбэриинь зэр зэмсэг ба түүхэй эдыень абалгатайгаар хоёр зууһаа мянган түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ ёһотой.

Тусхайгаар хоригдоһон гар урлалай-ремесленнэ ажал болон хубиин бусад хүдэлмэри ехэ хэмжээтэйгээр, зониие хүлһэлэн хэһэнэй түлөө, урдань иимэ ябадал гаргаад, сүүдлүүлэгдэһэн зоной хэһэн байгаа һаань, зөөри зөөшыень абалгатайгаар, табан жэл хүрэтэр болзороор эрхыень хаһаха.

Хилээмэ, талха, хүрпээ болон эдеэ хоолой бусад продуктнуудые гүрэнэй гү, али кооперативна магазинуудһаа малда, шубуудта эдюулхэеэ худалдажа абаһанай, магазинуудһаа худалдажа абаһан хилээмэ, талха, хүрпээ болон эдеэ хоолой бусад продуктнуудые малда, шубуудта эдюулһэнэй түлөө захиргаанай хэһээлтэ болгогдон, табинһаа зуун түхэриг хүрэтэр яла тохогдохо юм.

Захиргаанай зүгһөө хэһээгдэһэнэй һүүлдэ энэ ябадалаа дабтаа һаа, уголовно харюусалгада хабаадуулагдажа, хоёр жэл хүрэтэр болзортойгоор залан заһаруулгын хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ гү, али зууһаа табан зуун түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ болоно.

СССР-эй хуулита актнуудта иимэ хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүд оруулагдаба:

«Эдилгэ абаһанай түлөө уголовно харюусалга шангадхаха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1962 оной февралиин 20-ной Указай 1-дэхи статьягай шэнэ найруулгань иимэ:

Өөрөө гү, али ондоо зоноор дамжуулан, ямаршье түхэлэй эдилгэ тушаалта нюурай абаа һаань, өөрынгөө тушаалые хэрэглэн, энэ эдилгэдэ харюу болгожо, юумэ хээ, хээгүйшье һаань, зөөри зөөшыень абалгатайгаар арбан жэл хүрэтэр болзороор эрхыень хаһаха.

Бүлэг зоной түрүүн хэлсэжэ гү, али нэгэ дахин бэшэ, эдилгэ абахадаа, идхаһан, баалаһан, ехэ хэмжээтэйгээр абаһан байгаа һаань, зөөри зөөшыень абалгатайгаар табанһаа арбан табан жэл хүрэтэр болзороор эрхыень хаһаха.

Тус статьягай нэгэдэхи, хоёрдохи хубинуудаар хараалагдаһан ябадал харюусалгата тушаал эзэлжэ байһан гү, али урдань эдилгэ абаһанай түлөө сүүдлүүлэгдэһэн гү, али ехэ хэмжээнэй эдилгэ абаһан хүнэй хээ һаань, зөөри зөөшыень абалгатайгаар, найманһаа арбан табан жэл хүрэтэр болзороор сүлэхэ гү, али сүлэхэгүй, хэрэгыень хүндэдхэһэн баримтануудай байбал, зөөри зөөшыень абалгатайгаар толгойн сааза хэхэ гэжэ хараалагдана.

«Гүрэнэй болон ниитын эд зөөри бага хэмжээгээр хулууха ябадалтай тэмсэл шангадхаха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1982 оной декабриин 3-най Указай 1-дэхи болон 2-дохи статьянуудайнь шэнэ найруулга иимэ:

1. Гүрэнэй болон ниитын зөөри бага хэмжээгээр хулууһан хүнэй уголовно харюусалгада хабаадуулагдахагүй байгаа һаань, хоринһоо хоёр зуун түхэриг хүрэтэр яла түлүүлхэ гү, али нэгэнһээ хоёр һара хүрэтэр болзороор залан заһаруулгын хүдэлмэри салин хүлһэнэйнь хорин процентые абалгатайгаар хуулэхэ гү, али үзүүлһэн гарзыень түлүүлгэтэйгээр олониитын үзэмжэдэ табиха гэжэ тогтоогдоо.

2. Гүрэнэй болон ниитын зөөри хулууһан хүн захиргаанай ба уголовно харюусалгада хабаадуулагдахынгаа, олониитын үзэмжэдэ табигдахынгаа хажуугаар ажалша коллективтэй гү, али предприятиин, эмхи зургаанай, организациин профсоюзай комитедтэй (профсоюзай бюротой), тэрэнэй бүридэлэй ямар нэгэ подразделениин гү, али бригадын советтэй хэлсэгдэһэнэй ёһоор, хараалагдаһан болзор соо бүхы янза түхэлэй шангуудһаа хаһагдаха. Жэлэй хүдэлмэриин дүнгэй шангуудһаа, амаралтын гэртэ гү, али санатори ошохо хүнгэлэлтэтэй путевкоһоо тэдэнэр хаһагдаха; ажалша коллективэй дурадхалгаар предприятиин, эмхи зургаанай, организациин захиргаан профсоюзай комитедтэй хэлсэжэ, байра абаха ээлжээень хойшолуулжа болохо.

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэрэгтэ хабаатай таараха хубилалтанууд СССР-эй бусадшье хуулита актнуудта оруулагдаба.

1986 оной июлиин 1-һээ Указ хүсэндөө оруулагдаха юм.

Союзна республиканuudай хуулинуудые энэ Указтай адли болгохо даабари союзна республиканuudай Верховно Советүүдэй Президиумүүдтэ үгтэбэ.

МОСКВА ЕРЭБЭ

Социалис Арадай Ливиин Араб Джамахириин (СНЛАД) революционно хүтэлбэриин гэшүүн Абдель Салам Джеллуд Совет правительствын уряалаар албанай хэрэгээр майн 26-да Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов болон тусхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие угтаба.

ЧЕРНОБЫЛЬ ҺЭРГЫЛҮҮЛНЭ

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик Е. П. Велихов тэдэнэй гуйлтаар гадаадын бүлэг журналистнуудтай майн 26-да СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Хэблэлэй түбтэ уулзаба. Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усалай хойшолонгуудые усадхаха талаар совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй бэелүүлжэ байһан хүдэлмэри тухай тэрэ хөөрөө.

Бидэнэртэ тохёолдоһон аюул усалһаа хойшо һара үнгэрбэ. Энэ аюул усалай ушар шалтагаанууд тухай эсэсэй тобшололнуудые комисси хэхэ ёһотой.

Аюул усалай болоһон газарта хоёр неделиин хугасаа соо хүдэлһэн эрдэмтэтэй хөөрэлдөөн час хахад соо үргэлжэлбэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮҮРГЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Шэнээр хүдэлхэ, парторганизацинуудай харюусалга болон уялгые дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй XXVII съезд дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэжэ, шанга эрилтэнүүд табигдаа. «Партийна организаци бүхэн — республиканскаһаа эхи хүртэр — апрелиин Пленумэй хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, бэдэрэлгын, оршондоо ажил ябуулгын тухэл шэнжэ болон онол арганууды шэнэдхэлгын оршон байдалда ажаhуулха гээшэ партийна хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгалгын гол удхань болоно. Бүхы коммунистнуудай аша долгын, парти доторой демократиие али болохоор хүгжөөлгын, бүхы шатада хамтын хүтэлбэрилгын ёһо гурим баримталалгые бэелүүлэлгын, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгын, хиналта, даабари хэргэлээ харюусалгатайгаар хандаһанай ашаар эдэ бүгэдые хэжэ болохоо» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Эдэ эрилтэнүүдэй ёһоор, хүдэлмэриие эрхилхэ гээшэ партийна организаци бүхэнэй мүнөөдэрэй зорилго болонхой. Энэ талаар трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалда коммунистнуудай нүлөөлдэг үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Эндэ бүхыдөө 147 коммунист тоологдоно. Ажалша коллектив бүхэндэ коммунистнууд бии. Бүхы 28 бригаданууд 16-ень коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Коммунистнууд лэ һайн һайхан эдэбхи үүсхэлнүүдые дэлгэрүүлжэ, социалис мүрысөө эмхидхэнэ.

Гүрэнэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдые элсүүлхэ талаар эмхидхэлэй-политическэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар продукци худалдаха үнгэрһэн жэлэй түсэб 104 процент дүүргэгдэжэ, бүхыдөө 25 миллион 575 мянган түхэригэй эд бараан гаргагдаа. Үнгэрһэн 1984 оной хэһоо нилээд ехэ эд бараан бүтээгдэһэн байха юм.

Жэшээлхэдэ, 1985 ондо 3 миллион 657 мянган хэһэг трикотаж хубсаһан өөгдоо гэхэ гү, али энэнь түсэбһөө 187 мянгаар үлүү болоно. Нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ жэл соо 20 752 түхэригтэ хүрөө. Тиихэдэ жэлэй туршада фабрикада 87 шэнэ онһон түхеэрэлгэ тодхоогдожо, душоод станок шэнэлэгдэн нэлһэгдэжо, Фабрикада хүдэлмэриин саг хэсэг ушар 1,12 процентээр доошолоо. Ажалай эрхэ байдал һайжаруулхын ашаар хүдэлмэришэдэй өвэлһэе гарагжэ ошохо ушар мүн лэ үсөөроо.

Эндэхи бүхы хүдэлмэришэдэй 70,3 процентнь бригадна гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Коммунистнуудай ударидалга доро электрын элшэ хүсэ, материал болон элдэб түүхэй зүйлнүүдые алмаха, арьбадхаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ 8 тонно бүд алмагдажа, энээнһээ 159,6 мянган түхэригэй нэмэлтэ хубсаһан гаргагдаа. Алмагдаһан зүйлнүүдые хэрэглэжэ, хоёр үдэр хүдэлхэ гэһэн партиин даабари үлүүлэн дүүргэгдэә.

«КПСС-эй XXVII съездэ — габшагай ажалай 27 недели» гэһэн уряа коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, бүхы хүдэлмэришэдые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлэә. Коммунист Л. А. Капустинагай хүтэлбэрилдэг оёдолшодой бригада «Үдэр бүриин даабари дүүргэхэ гээшэ — хүн бүхэнэй бэелүүлхэ хуули» гэһэн уряа дэлгэрүүлжэ, габшагай һайнаар ажаллаа. Съездын нээгдэһэн үдэр болотор тус бригадынхид түсэбһөө гадуур табан мянган хэһэг трикотаж элдэб хубсаһа гаргаа. Тиихэдэ мастерай туһалагша, партиин гэшүүн А. П. Кадочниковай толгойлдог нэхэлгын үйлэдбэриин бригада хүн бүхэнэй нэгэ үдэрэй бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

Съездын урда тээхи мүрысөөндэ коммунистнууд лэ жэшээ харуулаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Нэрлэбэл, Г. А. Смолина, Ч-С. Г. Дондукова, оёдолшод Б. П. Гусева, А. А. Перевалова гэгшэд даабарияа үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн баһал үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ үндэр нэрэ зэргэ үйлэдбэриин 175 түрүүшүүлдэ олгогдонхой.

Энэ фабрикада залуушуул ехэ олон юм. Тиимэһээ партком һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй шэлэһэн мэргэжэлдэнь түргэн һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Үнинэй хүдэлжэ дүршэһэн хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг заншал тогтонижонхой. Олон хүнүүд 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Бригадануудай хүдэлмэри ажалай түгэсхэлэй дүнгүүдээр, продукциин шанараар сэгнэгдэнэ бшуу. Энэ шэнэ гурим фабрикада һайнаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Буряадай комсомолой лауреат, коммунист Р. Г. Вологдинагай бригадын жэшээгээр оёдолой цехэй 11 конвейер энэ гуримда ороо. Энэ гурим ажалай журам, хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлнэ. Мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ ехэтэ нүлөөлнэ.

Коммунистнуудай бэелүүлхэ үүргые дээшэлүүлхэ үшөө нэгэ онол арга гэхэдэ, партийна суглаан гү, али парткомой заседани дээрэ тэдэнэй тоосоо шагнаха хэрэг болоно. Энээниие эндэ ехэ үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Һаяхан партийна суглаан дээрэ коммунист, продукциин шанарай талаар управлениин таһагай начальник В. И. Костюковагай тоосоо шагнаһан байна. Продукциин шанар һайжаруулха талаар тоосоото һунгалтын партийна суглаан дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай тэрэ хэлээ. Тиихэдээ нүхэр Костюкова арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Тоогой түлөө оролдохо бэшэ, харин хүн зондо хэрэгтэй, гоё һайхан, элдэб түхэлэй эд бараа гаргахын түлөө оролдохо ёһотойбди гээд тэрэ хэлэбэ. Энэ тоосооной дүнгөөр шэнэ продукци гаргалгые үргэдхэхэ шиидхэбэри партийна организаци абаа. Хүндэ, орёошье һаань, гоё һайхан, худалдан абагшадай һанаанда таарама юумэ гаргаха гээшэ шухала болоно.

Һүүлэй үедэ голодоһогүйгөөр ажалладаг бригадануудай тоо 11-дэ хүрөө. Н. И. Будаевагай толгойлдог бригадада «Эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Эндэ түрүү дүй дүршэлэй гурбан һургуули нээгдэжэ, түрүүшүүлэй онол арга шудалагдана. Мүн шэнэ станок дээрэ хүдэлжэ һурана.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэдэг болоо. Энэ талаар партиин XXVII съездын табиһан эрилтэнүүдые бэелүүлхын тула ехэ хэмжээнүүд абтажа байна. Жэл бүри эндэ партида хори гаран хүн абтадаг юм. Партком эгээн һайн, бэеэ бүхы талаһаань харуулһан хүдэлмэришэдые партида шэлэн абана. Партида абтагшадай диилэнхи олониинь — юрын хүдэлмэришэд.

Мүнөө үедэ партком партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хүдэлмэриеэ эрид хубилгаха хэмжээнүүдые хараалжа, бүхы партийна организациин үүргые, хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха, коммунистнуудай харюусалга, эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ эрилтэнүүдые табина. Фабрикын коллективэй урда табигдаһан арбан хоёрдохи табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ коммунистнуудай ажалша коллективүүдтэ хэр нүлөөлһэнһөө, тэдэнэй үйлэдбэри дээрэ хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ хэр дүүргэһэнһээ сэхэ дулдыдаха байна. Энээниие фабрикын коммунистнууд һайн ойлгоно.

Б. БАЛБАРОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Бууралһан солоёо бусаахаар гү?

ГАРГАШАЯА ҺАЙНААР МЭДЭХЭ

Хони үсхэбэрилгэ ашаг олзотой һалбари гэжэ һанагшаб. Юуб гэхэдэ, хонин гээшэ үхэртэл адли ганса мяха, түл үгөөд байхагүй, үшөө нооһон ехээр абтана ха юм. Гол хоёр продукциин абтадаг энэ һалбариие бүри ашаг олзотой болгохо зорилгонууд тухай Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Даша-Нима Будиевич Сундуевай республикын бүхы хонишодто хандажа толилуулһан статьянь яһала саг соогоо бэшэгдээ. Мүн республика дотор хони үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ В. Б. Сагановай республикын газетэнүүдтэ тунхаглаһан дэлгэрэнгы статья уншахада, һала һонирхолтой байгаа.

Манай бригада 18 жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа, гаргаа хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, эхэһээнь һалгаагаад түшаана. Байгша ондоо бидэ зуутанайгаа зэргэдэ улөөбди. Үбэлжэлгэмнай хүшэргэн байдалда үнгэрөө. Хурьгадые һайжа түлжүүлхэ хүдэлмэриимнай урагшатайгаар эмхидхэгдэнэ. Богони болзорто абтаһан хурьгадые муухай зориг, тэмээнхэй урдаа одоо, үбһэ тэжээлэнь «гагцдэ» даа үрбэхэ гээшэ. Харбэл хабарнай ундайжэ, улаан болзорто энэл хэбээрээ хүйтэн байха болоо һаань, хүшэрхэн даа.

Би һүрэг эхэ хонидые гэр бүлөөрөө харууһалнаб. Манай бригадада зелёнко тариха участок үгтэнхэй. Намарһаа хабар болотор наг шэбхээ отарынгаа дэргэдэхи хахалагдадаг полидо гаргажа, участогаа үтэгжүүлнэбди. Нёдондо энэ полиһоо 600 центнер зелёнко хуряажа абаа һэмди, Тиихэдэ 1000 центнер үбһэн һүрилэгдөө һэн. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ үхибүүдээ дахуулаад, тусхай звено хүтэлбэрилдэгби. Үбһэнэй үедэ Гусиноозерск хотоһоо тү, али Галуута-Нуур станциһаа хүнүүдые хэлэжэ, звено эмхидхэнэб.

Намартаа ногооной хагдархаһаа урид сабшалан дээрэ үмсын малда сабшажа абахаар олон элбэг байдаг. Теэд бидэ [illegible] энэ ногоо гоёор бэлэн һүриһөө тайража абахал хүсэлэнтэй байнабди. [illegible] буруул даа. Өөр тээшээ [illegible] шалхадаал бидэ ниитын хэрэгтэ горитойхон хохидол ушаруулнабди. Энэ алдуугаа хүн бүхэн ойлгожо мэдэрдэг [illegible] гэжэ һанагшаб,

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ малшадай үбһэ багаар, муу шанартайгаар һүрилжэ абадаг ушарһаа ниитын малай ашаг шэмэ хэды ехээр доошолно гээшэб? Тиимэһээ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ. Һайнаар ондо оруулха байһанаа мэдэдэг болоһой гэжэ һананаб.

Манай бригадын гэшүүд хурьга абажа түлжүүлхээр хараалагдаһан арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлһэн юм. Тусхайлбал, бидэ табан жэлэй даабариһаа гадуур 1100 хурьга түлжүүлжэ тушаагаабди. Тиихэдэ һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хонин бүриһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалдаг болоһомнай, абтаһан продукциимнай өөрынь үнэ сэн нилээд хямдараа. Мүнөө нооһоной үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа 12 түхэригөөр доошолуулагданхай.

Хонин һүрэгэйнгөө ашаг олзые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо бригада бүхэндэ бии. Зүгеер хонишон бүхэн гаргашаяа тооложо, олзоёо тодорхойлжо бирахагүйл байна даа. Тиимэл хадаа жэл бүхэндэ гарза хохидолдо орожо, нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэгүй.

Хамтын подрядай гурим гээшэ гансашье ажал һайнаар эмхидхэхэдэ бэшэ, мүн хүн бүхэниие эхин шатын экономическа мэдэсэдэ һургахада, туһатай байха ёһотой. Мүнөө бригада бүхэндэ хамтын подряд нэбтэрүүлхэдээ, экономическа һуралсалынь мартагдана. Энээнһээ уламжалан, хонишодой бригаданууд ашаг олзоёо дээшэлүүлхын орондо ехэ гаргаша хэнэ гэхэ гү, али түхэреэн жэлэй туршада бүхы гаргашаяа хороохо зорилгоор тэмсэл ябуулнагүй. Хэрбээ олзо оршоёо тооложо шададаг байгаа һаа, элдэб эсын ажалда трактор, автомашина хүлеэхэгүй һааб даа. Зарим бригадануудта складһаа табан мэшээг талха таряанай зүйл абаашахын тула утын үдэр соо трактор бэдэржэ ябадаг. Юрэдөө, энээхэн тэжээлээ мори тэргээрээ абаашаа һаань, хүшэр бэшэл даа. Иигэжэл жэжэ юумэнһээ ехэ гаргаша хэжэ байһанаа ойлгонгүй, өөрынгөө амарые харадагнай эндэл элирнэ бэшэ гү?

Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн бригада бүхэнэй гэшүүдтэ экономическа һуралсал гээшэ аргагүйл хэрэгтэй ха. Энээнгүйгөөр олзо, гаргашаяашье тодорхойлон тооложо шадахагүй байнабди. Жэл бүхэндэ барагдүн туйлаашье һаа, гаргашамнай ехэ зандаал байха болоноло. Тиимэһээ ажахы бүхэнэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа экономистнууд хонишодтой хэшээл үнгэргэдэг болоһой гэхэ байнаб. Тобшолбол, хонишон бүхэн гаргашаяа һайнаар мэдэдэг һаа, һалбарияа улам олзотой болгохо һэмди.

А. АКУЛОВ,
Сэлэнгын районой Химныи совхозой ахалагша хонишон.

Совет орон дотор

ТАРЯАШАДАЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

САРАТОВ. Саратовска областиин таряашад эртын орооһото ургамалнуудые таарамжатай болзорто тариба. Ашаг үрэтэй технологиин хэрэглэгдэхэ полидо онсо анхарал хандуулагдана. Үрэһэ хүрэнгэтэй хамта үтэгжүүлгэ нэгэн доро тараагдана.

— Иимэ полинуудые имагтал подрядна коллективүүдтэ үгэнхэйбди, — гэжэ Краснокутска районой «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ С. Дубовской хэлэнэ. — Тэдэнэр лэ шахардуу шанга даабаринуудые бэелүүлжэ шадаха. Манай колхозой орооһоной поли район дотороо эгээл ургасатай юм. Бидэ гектар бүриһөө 25 центнер орооһо суглуулхаар хараалнабди. Тиигэбэл 6 мянган центнер орооһо нэмэжэ абаха болонобди.

Үнгэрһэн жэлдэ область дотор орооһо тарижа ургуулха ашаг үрэтэй технологиин хэрэглэгдэһэн полиин гектар бүхэндэ нэмэлтэ материальна гаргашанууд хэгдэбэшье, ургасань һураггүй дээгүүр байгаа.

Мүнөө жэлдэ ехэ зорилгонууд хараалагдаа. Эндэхи таряашад нэгэ миллион тонно ороoһо нэмэжэ абахые шиидэнхэй.

ЭРТЫН ОВОЩ ЭЛЬГЭЭГДЭЖЭ ЭХИЛЭЭ

МАССАЛА (Азербайджанай ССР). Эртын капуста ашаһан түрүүшын эшелонууд Азербайджанай ажахынуудһаа ороной томо промышленна түбүүд тээшэ зорижо гаранхай. Москва, Ленинград хотонуудта эртын капуста эльгээгдээ.

Овощ хуряалгын эхинһээ һураггүй урид таряашад болон түмэр замшад тэрэниие бүрин бүтэнөөр, шамдуу түргэнөөр хэрэглэгшэдтэ эльгээхэ тухай һанаагаа табиһан байгаа. Вагонуудай техническэ байдалые шалгадаг пунктнууд бүхы станцинуудта хүдэлнэ. Тиигэжэ составуудай һаатаха ба продукциин гутажа муудаха ушарнууд зайсуулагдана.

Составууд аян замдаашье сагаа алмана. Юуб гэбэл, ороной бусад түмэр замуудаар поезднуудай ябаха графигтай тааруугаар тэдэнэрэй расписани табигданхай. Тиигэжэ түргөөр гутадаг ашаатай рефрижераторнуудта үргэн харгы нээгдэнхэй.

Азербайджанай огородууд болон полинуудай элбэг баян хэшэгтэ хүртэгшэдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байнхай. Мүнөө жэлдэ 1300 шахуу адресаар эртын овощ эльгээгдэхэ байна.

Нёдондо жэлэй энэл хугасаатай сасуулхада, огородой продукци ашаһан вагонууд үдэрэй хоёр дахин замда гарана.

УРЕНГОЙН ТРИЛЛИОН!

ШЭНЭ УРЕНГОЙ (Тюмениин область). Тус уурхайн ашаглагдажа эхилэгдэһэнһээ хойшо нэгэ триллион кубометр байгаалиин газ олзоборилогдобо. Оройдоол 8 жэлэй туршада иимэ үндэр дүн туйлагдаа.

Уренгойн газай уурхайе ашаглалгада үгэһэн хүнүүдэй дунда оператор Р. Хворостянова байлсаһан байгаа. Энэ ехэ бэрилгын бүхы шатануудые [illegible] Газ [illegible] гурбан һара соо проектнэ хүсэндөө оруулагдаһан байгаа. Газай уурхайе [illegible] түрүүшын поездые тэрэ һанааһаа оруулна. — Видэнэй замда олон бэрхэшээлнүүд ушарһан аа даа, — гэжэ Р. Хворостянова хэлэнэ. Гэбэшье, холын хойто зүгтэ элшэ хүсэнэй мантан томо предприяти байгуулхын хүнүүдтэ юуншье һаад болохо шадаагүй.

ТАСС.

ДҮЙ ДҮРШЭЛ ДАБТАГДАХАДАА СЭНТЭЙ БАЙДАГ

Эршэмтэй технологидо — үргэн харгы!

Үнэгэтэй тосхон гол харгыһаа хажуу тээ оршодог юм. Тиимэһээ районой түбһөөшье нишэ ерэхэнь дүтэ бэшэ. Хэды тиигэбшье һүүлэй үедэ Онохойн совхозой түб һууринда айлшад таһархаяа болинхой. Харгыдаа сагай хэды ехэ гаргагдабашье һаань, Буряад ороной зүг бүхэнһөө нишэ делегацинууд ерэжэл байдаг. Һаяхан Ивалгын районһоо бүлэг айлшад багахан автобусоор ерэжэ буугаад байба. Эндэ ямар юумэн хүнүүдэй анхаралые татана гээшэб?

— Манай эндэхи эрхэ байдалда астраханска технологиие хайшан гээд хэрэглээ һаа, һайн бэ гэжэ байра дээрэнь харахаяа һананабди, — гэжэ «Заветы Ильича» совхозой овощ ургуулагша — агроном Б. В. Гомбоева харюусана. — Тэрэниие хайшан гээд хэрэглэхэб гэжэ теоретическэ талаһаань яһала мэдэнэбди. Харин энэ аргые бодото дээрэнь хэрэглэхэ гээшэ бэлэн бэшэ.

Эндэхи овощ ургуулдаг цехэй начальник Г. И. Шигинагай хөөрөөе суглараншад ехэл анхаралтайгаар шагнана. Галина Ивановнада хүнүүдэй элдэб асуудалнуудтангаар хандахыень шагнахада, энэ онол арга алишье талаараа шэнэ, манай эндэ урдань хэрэглэгдээгүй юумэн гэжэ мэдэхээр болоно. Жэшээнь, тусхай агрегадаар полидо зурлаануудые гаргажа, сэб сэхэ зурэудтайгаар тарилга хэхэ, һүүлдэнь зурууд хоорондохиень элдүүрилхэ, химическэ аргаар буртаг үбһэ сэбэрлэхэ, ургасые машинаар хуряаха гэхэ мэтэ асуудалнууд хүнүүдые ехэтэ һонирхуулна. Юуб гэхэдэ, энэ аргые зүбөөр хэрэглэхын тула тэрэнэй онол оншыень һайнаар шудалха, бүхы заабаринуудыень наринаар сахиха, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудай бүхы хүдэлмэриие комплексноор, нютагай эрхэ байдалда тааруулан хэрэглэхэ шухала бшуу. Эгээл тиимэһээ урдандаа гээгдэжэ ябадаг байһан тус ажахы энэл аргые хэрэглэдэг байһанай ашаар гээгдэлһээ гаража шадаа ха юм.

Ямар нэгэ шэнэ юумые хэрэглэхэдээ, урдань ямар байһанаа, һүүлдэнь ямар болооб гэжэ сасуулан харадаг гээшэбди. Гэбэшье энэмнай ажахые эрхилэлгын түхэл гуримуудта хабаатай бэшэ ааб даа.

Онохойн совхоздо овощой ургамалнуудые тарижа ургуулха индустриальна түхэлтэй технологиин хэрэглэгдэжэ эхилхэдэ, эндэ астраханска онол арга тухай һураг суу оройдоо дуулдаашьегүй байһан юм. Нэн түрүүн огородой эдеэ ургуулха газарай хэмжээе зүбөөр тодорхойлжо, овощ ургуулха теплицэ, тэрэниие хадагалха байрануудые бариха, энэ һалбариие цеховэ гуримаар хүтэлбэрилдэг болохо, овощ ургуулдаг бригадануудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха, тоо бүридхэл, хиналтые чековэ ёһоор хэхэ, үйлэдбэриин болон техническэ жу[illegible] эрилтэнүүд табигдадаг боложо, тэрэнэй үндэһөөр лэ астраханцынхидай дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ арга олгогдоо. Мүн энэ һалбариие эршэмтэйгээр хүгжөөхэ арга зам нээгдээ.

Нёдондо Г. Ф. Ждановагай бригада овощ тарижа ургуулхада хэрэгтэй шэнэ түхэлэй машина, түхеэрэлгэнүүдые абаад, тэдэниие холбожо, огородой эдеэ шэнэ аргаар ургуулха хүдэлмэриие эхилһэн юм. Шэнэ юумые хэрэглэжэ эхилээд байхадань байгаали иимэ таарамжагүй байдал тохёолдуулха юм гэжэ эндэхи зон хаанаһаа мэдэхэ бэлэй. Хура бороо ехээр ороод, хада уулын саһан түргэн хайлажа, Буряад ороной олохон гол горход үерлэһэн, зариманиинь эрьеһээ халиһан, сабшалан, таряалан, бэлшээриин газар уһанда абтаһан байна. Тиигэжэ ехэхэн гай хохидол ушаруулагдаа һэн. Тэрэ тоодо Онохойн совхозой огородой газарые уһандалуулдаг Хүрбэ голшье үерлэжэ, хэдэн арбаад гектар таряалангыень уһан абашоо һэн.

Иимэ эрхэ байдалда ажахые бага ургаса абаа гэжэ зэмэлхэнь оэрхэтэй ааб даа. Гэбэшье совхоз капуста, свёкло, морковь, ногоон мангир гэхэ мэтэ овощ гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээд, тэрэнээ бүри үлүүлһэн байна. 800 шахуу тонно овощ түсэбһөө гадуур абтажа, уһанда орожо хосорһон ургасань сүм харюулагдаа.

Энэ һалбарида индустриальна технологиие бүри үргэнөөр хэрэглэхэ, тэрэниие саашадань улам нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ коллектив хүсэд ойлгоо. Юуб гэхэдэ, Г. Ф. Ждановагай бригадада капустын газарай гектар бүхэндэ 87 түхэригэй гаргаша хэгдэжэ, хүнэй хүдэлһэн 94 үдэр гаргагдаһан һаань, тэдэнтэй зэргэлээд хүдэлдэг бригадада гектар бүхэндэнь аяар 214 түхэригэй гаргаша хэгдэһэн, хүнэй хүдэлһэн 313 үдэр гаргагдаһан байха юм. Тэрэ мүртөө абтаһан капустынь ургасын центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэншье һураггүй ехэ байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ бригада хуушанай гуримаар хүдэлөө бшуу.

— Мүнөө энэ аргаар хүдэлхэдэ алишье талаараа һайн, хүнгэншье болоо. Тиимэһээл манда залуушуул олоороо хүдэлхэеэ ерэнэ, — гэжэ овощ ургуулагшадай хүнгэн бэшэ ажалда арба гаран жэлдэ хүдэлһэн Галина Федоровна Жданова хөөрэнэ.

Алишье һалбарида хүгжэлтын зүб харгы замай шэлэгдэһэниие гэршэлһэн тэмдэг — тэндэ залуушуулай олоороо хүдэлдэг болоһон ушар харуулдаг ха юм даа. Урдандаа бригадын үнинэй хүдэлмэрилэгшэд Н. П. Шурыгина, Г. П. Козлова, Е. Е. Еремеева, Е. Ф. Мурзина гэгшэд сааш-даа хэндэ энэ ажалаа дамжуулжа үгэхэ зонбибди гэжэ ехэл һанаата болодог байһан юм. Харин мүнөө огородшодой гурбанайнь нэгэ хуби гуша наһа хүрөөгүй залуу эхэнэрнүүд болоно. Энэ һалбарида хүдэлдэг механизаторнуудайшье «корпус» эли бодо залуу боложо байна. Үнинэй хүдэлжэ байһан дүршэлтэй трактористнууд Н. М. Иванов, В. Ф. Лобачев, Ф. Ф. Спиридонов гэгшэдэй хажууда залуу хүбүүд Сергей Житихин, Юрий Дедельнин, Николай Спиридонов гэгшэд ажалладаг. Тэдэнэр сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд, огородшодой бригадада хүдэлхэмнай гэжэ өөһэдөө гуйлта бариһан юм.

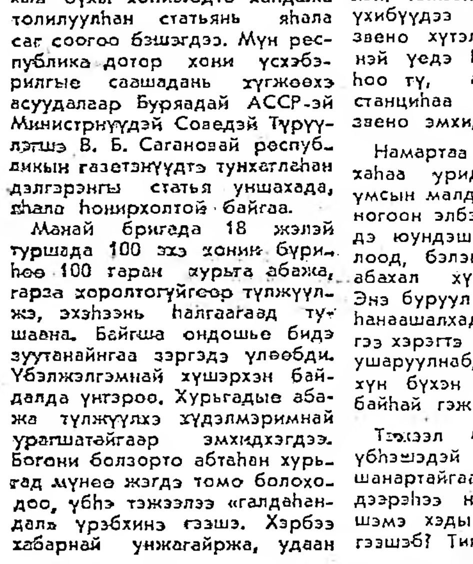
Автономито республика соогоо эгээл ехэ газарта овощ ургуулдаг ажахынуудай нэгэн болохо Онохойн [illegible] шадаа энээниие бүри нарижуулан һайжаруулхабди, — гэжэ Онохойн совхозой директор Г. В. Пруидзе хэлэнэ.

Түсэбһөө гадуур абаһан овощоо дэлгүүр дээрэ гаргажа худалдаха, мүн горо[дой] магазинуудтай сэхэ холбоотой боложо, тэдэниие огородой эдеэгээр хангаха, огород хадагалха шэнэ байрануудые бариха, тэрэшэлэн энэ Үнэгэтэй тосхондохи [illegible] овощой заводтой харилсаагаа улам һайжаруулха [illegible] хэмжээнүүдые совхозой администраци зохёожо [illegible] хай. Энэ талаар элдэб хэшээлтэйшье асуудал бии. Жэшээлхэдэ, «Б[урятсельхоз]водстройн» Загарайн [illegible] эндэхи уһалууриин һубаанабуудые, хаалта бо[ло]нуудые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэриие тон удаан ябуулна. Районой «Сельхозхимия» нэгэдэлшье овощ ургуулагшадай хэрэгтэ эрилтэнүүдтэ анхаралтай хандана гэхын аргагүй. Тус гарайн райондо органическа үтэгжүүлгэ нилээд ехэ ларанхай. Теэд Онохойн огородой газарые үндэһөөр һайжаруулха агрохимическа комплексно хэмжээнүүд дээрэ миил саарһан [дээрэ] бэшэгдээд лэ байнхай. [illegible] шье шэнэ юумэн хэззээд илажа гарадаг. Юуб гэхэдэ, тус ажахын коллектив [illegible] рэһээ захиралта зааба[ри] үгтэхые хүлеэгээд һуу[нагүй], ашa үрэ ехэтэй, түрүү технологи, хүдэлмэриин шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхэ [хэрэ]гэй бэшэ хэрэгые бэедээ абаад, амжалтатай бэелүүлжэ байна бшуу.

— Онохойн совхозой жэшээгээр овощ болон [илангаяа] капуста ургуулдаг [республикын] олонхи ажахынуудта мүнөө жэлһээ эхилжэ астраханска технологи хэрэглэгдэхэ юм. Тиихэдэ гансал ургасыень дээшэлүүлхэ бэшэ, мүн овощ ургуулха [һалбари]лай гаргашые хорооходо [бэшэ гараар] хэгдэдэг ажалые даал һаа бага болгохо [зорил]го табигдана, — гэжэ [рес]публикын агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын [орлогшо] Б. С. Разгус хэлэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, дүй дүршэл үргэнөөр [дабтагдахадаал] үнэтэй сэн[тэй], ашаг үрэтэй байдаг [юм]. Энээниие Ивалгын районой «Пригородный» совхозой [огоро]дшодой амжалта гэрш[элэн] харуулна. Эдэнэр Онохойнхидой дүй дүршэлые [һайнаар] хэрэглэжэ, һайн дүнгүүдые туйлажа [байна]. Энэнь мэргэжэлтэдэй баһал ехэхэн һонирхол [татадаг] хэһэниинь гайхалгүй.

Астраханска технологи нэбтэрүүлхэдэ хэрэгтэй хеэрэлгэнүүдые, илангаяа ажахынуудта хэрэглэгдэдэг техникэдэ нэмэжэ та[бигдадаг] оньһон хэрэгсэлнүүдые тээн гаргахаар «Бурятагропромремонт» үйлэдбэриин нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээгэй заводто даабари үгтэһэн гаа. Түрүүн оройдоо тиимэ комплект түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ гэжэ хяанай хэрдэһэн һаань, [illegible] саад [illegible] Са-

Кабанскын районой Твороговой шубуунай фабрикын Шигаевадахи мал шахан таргалуулдаг гүүртэдэ 700 гаран буруу, хашарагууд харууһалагдана. Тусхай гүүртэдэ тэдэниие түргэнөөр түлжүүлжэ, шахажа, тус бүриинь шэгнүүрые 350—370 килограммһаа доошо бэшэ болгоод, мяханда тушаадаг заншалтай.

Дүршэлтэй малшан Владимир Васильевич Мухинай даадаг бригадын коллектив энэ хэрэгтэ горитой ехэ хубитаяа оруулаа. Арбан хүн үхэр шахан таргалуулдаг ажалтай юм. Бригадын гэшүүд Иннокентий Грибов, Александр Селиванов, Георгий Шапов, Николай, Иван Власовууд, Алексей Алферов, Александр Мешков гэгшэдэй оролдолгын ашаар шахамал үхэрнүүдэй шэгнүүр түргэнөөр, ехээр нэмээгдэнэ.

Тус фабрикын коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталда гүрэндэ һү, мяха тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: үхэршэн Александр Трофимович Мешков; шахамалнууд хооллуулагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЗУУТАНАЙ ТОО ОЛОШОРОО

Манай ажахын малшад, хонишод эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ. Нютагайнгаа хүн бүхэнтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ, съездын материалнуудаар сэдьхэл зүрхэеэ ехэл хананги гэжэ ойлгохоор байна. Энэ табан жэлэй эхинһээ бүхы юумэндэ эрид хубилалта хэхэ, обществын урагшаа дабшалтые хурдадхахын тула хүн зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Юрэдөөл, урдынхиһаа тад ондоогоор, шэнэ эрилтын ёһоор хүдэлхэ сагнай хүрэжэ ерээ. Эдэ бүгэдые ойлгоһон малшаднай ажалаа ондоогоор эрхилжэ, бага бэшэ амжалтануудые туйлажа эхилэнхэй.

Совхозой түрүү хонишодой нэгэн, коммунист Г. Г. Дондоковой хүтэлбэрилдэг коллектив КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ һэн. Гарма Гомбоевич хани нүхэр Галина Бадмаевнатаяа хамта даалгагдаһан отарынгаа 517 эхэ хониноо тэды шэнээн хурьга абажа, зуутанай тоодо оробо. Энэ туйлагдаһан амжалтада хурьгашадаар хүдэлжэ ябаһан С. Цыдыпов, ЭТУС-ай хүдэлмэришэн Д. Зундуев, механай комбинатнай хамһалсаһан [illegible] В. Архинчеев, Е. Цыренджиев гэгшэдэй оруулһан хубита нилээд ехэ.

Тиихэдэ ахалагша хонишон Л. П. Цыренжаповагай зуутанай зэргэдэ гараа. Н. Т. Мухутдиновай даадаг бригадын хурьга абаха түсэбөө холо үлүүлэнхэй.

П. ЗАХАРОВ,
Хоринн районой «Георгиевский» совхозой директор.

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. «Бүхы юумэн манһаа дулдыдадаг» — гэһэн мэдүүлгэ Камска целлюлозо-саарһанай комбинадай саарһа үйлэдбэрилдэг хоёрдохи цехэй коллективэй коммунистнууд хэдэг юм. Тэдэнэр предприяти доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ түрүүлжэ ябадаг. Энэ цехэй коммунистнууд мүрысөөнэй үүсхэлшэд байхаһаа гадна үйлэдбэриин нөөсэнүүдые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые бэдэржэ байдаг заншалтай. Тиихэдэ мүрысөөндэ хабаадагшадай ажалайнгаа эсэсэй үрэ дүнгөөр урмашуулгадахаа хэрэгые гуримшуулан һайжаруулха шэнэ системэ коммунистнууд зохёон нэбтэрүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: долоодохи машинаһаа ээлжээтэ шанар һайнтай офсетнэ саарһанай рулон гаража байна.

ТАСС-ай фотохроника.

Мүнөөдэр Улаан-Баатарта МНРП-гэй XIX съезд хүдэлмэреэ эхилхэнь

...ОЛ АЖАЛШАДАЙ ...Л ЗОРИГЖОЛООР

...эрэнпилиин БАЛХААЖАВ, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь

...дэ Монгол арадай ажабайдалда олон гай-
...лэ хэрэгүүд болохо байна.
МНРП-гэй XIX съезд нээгдэхэ, июнийн
Арадай Ехэ хуралда һунгалта үнгэргэгдэ-
...лиин 11-дэ Монголой арадай революциин
ойн тэмдэглэгдэхэ.

...н 65 жэл болбол шэнэ ажабайдалай зам,
...зам шэлэhэн манай арадай зохёохы ажалай
...үүдай жэлнүүд байгаа. Революциин урда
...ндо нэгэшье промышленность, транспортын
...лнүүд үгы, таряан ажал эрхилдэггүй hэн.
...лнууд болон гадаадын купецууд ажалшадые
...адаг байгаа. Улад зониинь хуу барандаа
...хэгүй бэлэй. Эрэшүүлэй хахад шахуу хубинь
...үүдта ажаhуудаг, ажал хэдэггүй байгаа.
...эхэдэ, XIX—XX зуун жэлнүүдэй хилэ дээрэ
феодально-колониальна засаг гүримтай

...мда, феодальна байдалда эсэргүү 1921
...еволюци монгол арадые үйлэ гайhаа абар-
...рхи бүхы засагые ажалшадай гарта дам-
...олой Арадай-революционно парти (МНРП)
...н мэргэн хүтэлбэрилэгшэнь, Совет Россин
...нэн сэхэ ханинь байгаа. Революциин hүү-
...-экономическа үндэhэн шухала хубилалта-
...лхэ түүхэтэ зорилгын табигдахада, тэдэ-
...гэжэ бэелүүлхэб гэhэн асуудал гараа hэн.
... урда хоёр зам байгаа. Тэдэнэй нэгэниинь
...жэлтын зам hэн. Хэрбээ тэрэ замаар дабшаа
... ерээдүйдэ хүшэр хүндэ хойшолонгуудай
...сохом байгаа. Тиимэhээл энэ зам тэдэнэртэ

...оо капиталис бэшэ хүгжэлтын замаар
...үтэлжэ эхилээ hэн. Юуб гэбэл, энэнь ажал-
...аша туhада гүйсэд дүүрэнээр харюусаха
...нэн зорилгынгоо зүб байhанда гүйсэд эти-
...нинэй hургаал заабаринуудые оронойнгоо
... зохёохы ёhoop хэрэглэн, парти революци-
...ческа хубилалтануудые удаа дараалан
...лээ. Феодальна гүрэнэй-политическэ бай-
... усадхаха, мүнөөнэй промышленностиин
... байгуулха, соёл, эрдэм гэгээрэл, арадай
...алга хүгжөөхэ гээшэ тэдэнэйнь, гол зо-
... hэн.

...дай эсэс тээшэ хүдөө ажахые социалис
...н байгуулга түгэсхэгдэжэ, республика до-
...үйлэдбэриин харилсаанууд тогтонижоо.

...онголой газар дээрэ социализм бодото
...эгдэжэ эхилhэн юм. Дүшэн оной хэмжээн-
..., арадай ажахын үйлэдбэриин гол фонд-
..., национальна доход — 12 дахин, ниитын
... 15 дахин ургаа юм. Мүнөө үедэ ар-
... бүхэндэ дээдэ ба тусхай дунда эрдэмтэй
...н, 2700 hурагша, 114 багша, 24 врач

...үhөө али бүхы туhаламжа, дэмжэлгын
... hаа, МНР-тэ социализм байгуулха гээшэ
...нээнэй ашаар монгол арад богонихон бол-
...үүдэй гээгдэнги мунхаг байдалые дабажа
... аграрно-индустриальна болгожо шадаа.
...ай хамта социалис хани харилсаата бусад
...НР-тэ интернациональна туhаламжа үзүүл-
...үүлhээршье. Арадай Монгол СЭВ-эй гэ-
...ай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ зуураа,
...омическа нэгэдэлдэ эдэбхитэйгээр хабаа-

...дай туйлаhан бүхы амжалтануудынь манай
...тэлбэрилхы хүсэн болохо МНРП-гэй по-
... сурталай болон эмхидхэлэй айхабтар ехэ
... ашаар туйлагдаа. МНРП-гэй Эмхидхэн
...эдэхи съездын болоhонhоо хойшо 65 жэл
...жэлнүүдтэ тэрэнэй гурбан Программа гүй-
... бэелүүлэгдээ. Харин мүнөө үедэ орон
...зм байгуулгые түгэсхэхэ зорилготой дүр-
...мма амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай.

...оциальна дэбжэлтэ, МНРП-гэй гаталhан
...аа гээд hанагдахадаа болохо. Тиимэ бэшэ.
...шье олон ушараа. Засагаа буляалгаhан
... дотор революционно хэмжээ ябуулгануу-
...дэ али бүхы hаад тодхор хэдэг, партиин
...үнэй» болон «баруунай» оппортунис, мүн
...ионалис этэгээдүүд бии болодог hэн. Тэ-
... монгол арадай эрхэ сүлөө болон бэеэ
...да гадаадын дайсадай гар хүрэхэ ябадал
...шараа. Харин парти ба арад зон иимэ ту-
... үзэл сурталай талаар бэхижэнги, бүри
...ай боложо гарадаг hэн.

...оммунистнуудай ээлжээтэ хуралдаае —
...съездые, Монголой арадай-революциин ал-
... ойе МНРП болон монгол арад ямар ам-
...үттана гээшэб? Too, баримтануудта хан-
...табан жэлэй туршада (1981—1985 онууд)
... материальна үндэhэ hууриие бэхижүүл-
...жард түхэриг зорюулагдажа, урдахи табан
...хада, үйлэдбэриин гол фонднууд 1,7 да-
...байна. Ниитын бүхы продукт 41 про-
...альна олзо оршо 37 процентээр нэмээгдээ.
...то олзо оршо 12 процентээр ургаа. Тиигэжэ
...йгуулха талаар үшөө нэгэ ехэ алхам хэгдээ.

... амжалтанууд олон. Гэбэшье энэмнай дутуу
...дуу эндүүнүүд үгы гэhэн удхатай бэшэ.
...лаhандаа түшэглэн, ажалшадые полити-
... заабаринуудаар зэбсэгжүүлэн, хаа хаа-
...элэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлэн,
...эрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалгые
...социально-экономическа хүгжэлтые хурдад-
...үдые бэелүүлнэ.

...иин ээлжээтэ съезд үнгэрhэн жэлнүүдтэ
...риингөө дүнгүүдые согсолоод, оирын жэл-
... социальна ба экономическа хүгжэлтын
...үдые хараалха байна. Эдэ зорилгонуудай
... байhаниинь дамжаггүй. Парти болон
..., социалис Эхэ оронойнгоо аша туhада,
...й хэрэгэй болон социальна хүгжэлтын аша
...рэй шэн зоригто ажал—энээнэй найдамтай
...мүн.

(МОНЦАМЭ-АПН).

Монголой Арадай Республикын экономико болон соёл болбосорол жэлhээ жэлдэ эршэмтэйгээр хүгжэжэ байна. МНР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэ ургана. Мүнөө энэ орон дэлхэйн гуша гаран оронтой худалдаа наймаа эрхилнэ. Советскэ Союзай болон социалис бусад оронуудай аха дүүгэй туhаламжада түшэглэн, промышленность болон хүдөө ажахыгаа улам саашадань хүгжөөхэ таатай зохид эрхэ байдал хангагданхай. Харин Монгол ороной соёлой хүгжэлтые иимэнүүд тоо, баримтануудаар тодорхойлходо болохо. Революциин урда тээ Монголдо соёл-гэгээрэлэй нэгэшье эмхи зургаан байгаагүй. Мүнөө 450 хүндэ соёлой нэгэ эмхи зургаан, 3100 хүндэ нэгэ кинотүхеэрэлгэ, 2150 хүндэ нэгэ библиотеко, 4300 хүндэ нэгэ клуб хүртэдэг. Орон дотор мэргэжэлэй 23 театр хүдэлдэг.

Зурагууд дээрэ: 1. Монголой университедэй студентнүүд аудитори соогоо. 2. Саахар-бообын комбинадай бэлэн продукци.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Монголой Арадай Республика Түбэй Азида оршодог. 1566,5 мянган дүрбэлжэн километр талмай дээрэ 1914,7 мянган хүн, нииспэл хото Улаан-Баатарта 502,8 мянган хүн ажаhуудаг.

* * *

1986 оной эхеэр МНРП-гэй гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудай тоо 87 мянган болодог байгаа. Партиин гэшүүдэй гурбанай нэгэ хубинь хүдэлмэришэд, 20 шахуу процентнь хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй (кооперативуудай) гэшүүд, бэшэниинь алба хаагшад болон интеллигенци болоно. Эхэнэрнүүд партиин гэшүүдэй дүрбэнэй нэгэ шахуу хубинь болодог.

* * *

hүүлэй 25 жэлдэ МНР-тэ ниитын бүхы продукт үйлэдбэрилгэ дүрбэ дахин шахуу ургаа, национальна олзо доход гурба дахин, үйлэдбэриин гол фонднууд 3,5 дахин ехэ болоо. МНР-тэ национальна олзо доходой гурбанай нэгэ шахуу хубинь промышленностьда үйлэдбэрилэгдэдэг.

* * *

Монголой социалис байгуулалтада Улаан-Баатар ехэ хубитаяа оруулдаг. Ниислэл хото ороной национальна олзо доход болон промышленна продукциин хахад шахуу хубиие, электрын элшэ хүсэнэй 76 процентые, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин зүйлнүүдэй 62 процентые үйлэдбэрилдэг.

* * *

Арадай Монголой социально-экономическа хүгжэлтын бүхы шатануудта Советскэ Союз тэрээндэ бүхы талын туhаламжа үзүүлдэг байгаа. Гансал доноодохи түсэбтэ табан жэлдэ (1981—1985 онууд) СССР-эй технико-экономическа туhаламжаар арадай ажахын элдэб hалбаринуудта 150-аад томо объект ашаглалгада оруулагдаhан, дүн хамта 800 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаhан байна.

* * *

Мал ажал — МНР-эй хүдөө ажахын гол hалбари мүн. Арадай засагай жэлнүүдтэ малай тоо толгой 2,5 дахин олошорhон байна. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар социалис хани харилсаата оронуудай дунда Монгол түрүү hууриинуудай нэгые эзэлдэг.

* * *

hүүлэй гушан жэлдэ МНР-тэ хүдөө ажахын шэнэ hалбари болохо таряан ажал эршэмтэйгээр хүгжөөгдэhэн байна. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын бүхы продукциин дүрбэнэй нэгэ шахуу хубинь таряан ажалhаа абтадаг. 1985 ондо орооhоной эгээл баян ургаса — 880 мянга гаран тонно суглуулагдаhан байна.

* * *

МНР-эй экономикын, эрдэм ухаанай болон соёл болбосоролой бүхы hалбаринуудта хүдэлхэ национальна кадрнуудые бэлдэлгэдэ СССР эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүнөө үедэ совет hургуулинуудта Монголой арбан мянга гаран хүбүүд, басагад hуража байнхай.

* * *

1985 ондо МНР гуша гаран оронуудтай гадаадын худалдаа наймаа хэhэн байна. Гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын 96 процентнь СЭВ-эй гэшүүн оронуудта хүртэдэг.

(АПН).

ЗОЛТОЙ ХҮН

Ашагта малтамалай холисоhоо шарабтар, улаанаар харагдадаг уурхайн нэгэ захада зогсоод, кабина дээрээ «25» тоотой «БЕЛаз» машинын харгы дээрэ гаража ерэхые тэсэбэритэйгээр хүлеэбэб. Фотоаппарадаашье бэлдэнхэйб. Аяар тэрэ доро, уурхайн оёороор бусайдан, могойдол годирон hунаhан харгы руу гэтэхэдэм, элдэб үнгэтэй соходол, улаан, эрээн сагааншье ашаанай машинанууд тооhо үрхирүүлэн hубарилдана. Тэдэ машинанууд еэдээ гаража, асари томо экскаваторай наранда ялас гэhэн шанагаhаа адхарhан руда ашаад, доошоо бууха, ашагта малтамал ноосэлдэг ногоон хоорбо тээшэ шамдана. Иимэ ажалай халуун хаhада уурхайн эгээл үндэр газарhаа тэрэ сүлөөгүй hүндэлжэ ябаhан автомашинануудай фото-зураг буулгаха зорилготой hэм. Эндэhээ «Эрдэнэт» гэжэ ашагта малтамал шанаржуулгын бүхы комбинат, баhал иимэ нэрэтэй Монгол hайхан ороной шэнэ хото альган дээрэ мэтээр элихэн харагдана.

Энэ комбинадайшье, Эрдэнэт хотыншье баригдажа эхилhээр оройдоол 10 жэл үнгэрөө гэжэ хэлэхэдэ, этигэхэнь тон бэрхэтэй. Тиибэ яабашье, энэл богонихон болзор соо набтар мэльгэн гүбээнүүдэй хоорондо, хооhон хуудам хэбтэhэн газарта жэлдээ 16 миллион тонно зэд-молибденэй руда бүйлүүлдэг асари томо, мүнөө үеын эрилтые гүйсэд хангама предприяти урган бодоо ха юм. Хажуудань 40 үлүүтэй мянган хүн зонтой баhал мүнөө үеын хото город баригданхай. Эрдэнэт хотошье, энэ комбинадшье шэнэ Монголой хурдан түргэн дабшалтын hүлдэ гэршэ болонхой. Мүнөө комбинат проектнэ хүсэндөө орохой. Харин тиихэдэ Эрдэнэт хото хүн зонойнгоо тоогоор айхабтар түргэн ургахаhаа гадна түсэбөөр хараалагдаhан бүхы үрэ дүнгүүдээ үлүүлэнхэй. Тиихэдэ энэ хото элдэб албануудайнгаа, хангалтынгаа талаар болбосон түхэлөөрөө баранике гайхуулжа эхилэнхэй.

Яагаад иимэ богонихон саг соо яаралгүй тэнюун зантай талын монгол зон шэдитэ комбинат, шэнэ хото мүндэлүүлээ гээшэб гэжэ гайхангүй байханьаргагүй. Ойлгохоншье хэсүүл! Тиимэhээл эгээ 10 жэл соо эндэ ажаhуудаг, «Эрдэнэт» комбинадта таhалгаряагүй хүдэлжэ байдаг Дамбийн Загд гэдэг хүнтэй уулзаха hанаатай хүлеэжэ байна бшуубь. Юуб гэхэдэ, тэрэ хүн энэ шэдитэ хубилалтын шалтагаануудые, «нюусануудые» намда тайлбарилжа магад. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь тэрэниие нэгэн дуугаар: «Золтой хүн»,— гэжэ нэрлэдэг. Яахадаа золтой болоо юм энэ хүн? «Гайхалтай юумэн үгыл даа, юуб гэхэдэ тэрэнэй алхам бүхэниинь аза талаантайгаар, урагшатай hайнаар, урма хэшэгтэйгээр хэгдэнэ бшуу,— гэжэ нүхэдынь шоглон татажа мандаа ойлгуулна. — Үнэхөөрөөшье, ажалда ерэжэ орохоhоонь хойшо эрхим hайн hурган хүмүүжүүлэгшэ дайралдаа, суг хүдэлдэг нүхэдынь ажалша бүхэриг зон байшоо. Жолоододог машинануудыньшье огто эмдэрдэггүй, бүхэ табисууртай байна ха юм».

Удангүй улаан кабина дээрээ «25» гэhэн сагаан тоотой 40 тонны самосвал машина харгы дээрэ харагдаадхиба. Бэшэнhээ юугээршье илгаагүй, «БелАЗ» хадаал «БелАЗ». Улаан үнгэтэй кабина дээрэхи тоогоороол бусадhаа илгарна. Мүнөө хүнхинэн, эршэтэйгээр дабшан, экскаваторай шанагын сэхэ доро ерэжэ байшаба. Гурба дахин экскаватор эрьелдэжэ, БелАЗ-ай доошоо hуушатар руда ашаба. Сайбар хүхэ, үдхэн утаа гэдэргэнь хаяhаар, мүнөөхи хүндэ ашаатай машинамнай тэрэл замаараа hөөргөө бусаба. Юрэдөө, онсо тиимэ шэнжэ анхарбагүйб. Бусадhаа түргөөршье ябаhыень ойлгоогүйб, эрьелдэхэдээ, тиимэ шуран абаришье харуулаагүй. Теэд иимэ олон hубарилдажа байгаа ашаанай машинануудай хоорондо ябаад, урда, хойно гараха арга үгы ааб даа. Харгынь нэгэ, ашааниинь хүндэ.

Теэд яагаад Дамбийн Загд нүхэдhөө үлүү үндэр үрэ дүн туйлана, хэдыдээ тэдэнээ ахина гээшэб? Үнгэрhэн табан жэлэйнь үрэ дүнгүүдые анхаралтайгаар шэнжэлэн хараад байхадаа, хэдэн мянгаад рейс бусадhаа үлүү хэhыень, тиигэжэ түсэбтэ даабариhaa гадуур 250 мянган кубометр ашагта малтамал ашаалан зөөhыень анхарангүй байхаар бэшэл?! Энэмнай бага бэшэ. Тоолон тодорхойлхо болоо hаа, 5 жэлhээ үлүү үшөө «нэмэлтэ» 7 hара хүдэлhэн болоно ха юм. Тэрэнэй жолоододог «БелАЗ» машина байгша ондошье түсэбhөө гадуур хэдэн 10-аад мянган кубометр ашаа зөөжэ амжаа.

— Яагаад, хэдыдээ түсэбөө үлүүлжэрхиhэн байна гээшэбта, Загд? — гэжэ үдэшэниинь би тэрэнhээ асуубаб.

— hамбаашалагдана гээшэл даа,— гэжэ тэрэ миhэрнэ.— Манай Эрдэнэт хотын жаа жааханаар, үсэд нэтэрүүгээр үндын бододогтол, бишье нүхэдэ ахихые оролдодогби. Иимэ зэргэсүүлгэ хуулита гэжэ hананам. Үнэхөөрөөшье, үглөөгүүр харахадаш, барилгашад үнөөхил хирпиисэеэ дабхасуулжа байхаюмэн Үдэшэлэн харахадаш, баhал хирпиисээ хоноон табижа ургэлжэлүүлхэ. Тиигээд «гэнтэ» мэдэхэдэш — hарашье болоогүй хугасаа соо — шэнэ гэр бодошонхой тэбхыхэл. Гэрэй толлолгодо уряалтай болошонхой байхаш. Хэээ, яагаад иимэ түргэн шэнэ гэрэй бодоhые ойлгохошьегүйш. Ондоогоор хэлэхэ болоо hаа, энэ ажабайдалдаа ехэл урагшатай hайн ябаа хүм. hурган хүмүүжүүлэгшэдниишье эрхим бэрхэ зон байшоо. Суг хүдэлдэг нүхэднишье шуумар солбон, эсэхэ сусахые мэдэдэггүй зон юм.

Эмдэрдэггүй машинануудшье танда дайралдашана бэшэ гү? — гэжэ нүхэдэйнь шогые дэмжэбэб.

— Хэлэшэгүй зүб лэ даа! Юундэб гэхэдэ, тэдэ машинануднай «Н — Д» — «Найрамдал — Дружба» гэжэ манай нэрлэдэг холимол түмэрөөр бүтээгдэтэй ха юм. Энэл хүсөөр Эрдэнэтын шулуун бүхэн hуурияа олонхой. Энэл ойлгосоор минии бүхы ажабайдал гагнагданхай. «Эрдэнэтын обоо» гэдэг энэ нютаг руу би үшөө 1968 ондо геологүүдтай хамта ерээ hэм. Үрэмдэлгын станок дээрэшье хүдэлөөб. Тиихэдэ эндэхи ашагта малтамалай ноосонүүдэй хэмжээе тодорхойлхо даабаритай ябаабди. hээы гэрнүүд соо, вагончигууд соо хонодог бэлэйбди. Үдэшэндөө, унтаридаа ороходоо, эндэ ямар ехэ хото городой бодохоёо байhан тухай совет мэргэжэлтэдэй хөөрөөнүүдые шагнагша hэмди. Тэдэнь манай шэхэндэ ямаршье үльгэр домогhоо үлүү hонёор зэдэлэгшэ бэлэй. Хожомоо асари томо автомашинын жолоошод лэ гол ехэ хүдэлмэриинь хэдэг болохо гэжэ тэдэнэй хөөрөөнhөө эсэслэн ойлгоо hэм. Юуб гэхэдэ, тиимэ хүсэтэ машинанүүдгүйгөөр хотошье, комбинадшье баригдахагүй байгаа бшуу. Тиимэhээл заабол жолоошон болохо, юрыншье машинын бэшэ, харин ашагта малтамал зөөдэг асари томо самосвалнуудые жолоододог мэргэжэлтэй болохо гэhэн халуун хүсэлдэ сорьюулаа бэлэйб. Тиимэhээл үрэмдэлгынгөө станогые орхёод, Узбегэй ССР-эй дэбисхэр дээрэ байдаг Алмалык хото ошожо, жолоошодой курсада оробоб. Энэ бүгэдэн тухай хөөрэхэдэ, ута унжагай болошохо бэшэ гү даа гэжэ Загд тэмдэглэбэ. Харин ёhотой hургуулияа эндэ гарааб гэжэ hанагшаб. Совет жолоошон Юрий Петрович Кокошниковтой нэгэ машинада халааншаниинь боложо оробо гээшэб. Дүй дүршэл түгэс тэрэ нүхэрни намдаа али болохоор туhалха гэжэ оролдодог hэн. Эгээн түрүүн: «Бү тэбдэ, бү яара!» — гэжэ намдаа заагша бэлэй. Эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туhалалсан ажаллажа байхадаа, hүүлэй hүүлдэ заабол амжалта туйлахаш гэжэ тэрэ hургагша hэн. Тон зүб лэ хэлэдэг байгаа даа.

Тэрээнhээ хойшо Загд аха нүхэрэйнгөө заабариие хүтэлбэри болгон хүдэлхэдөө, хүнэй хойно бэшэ, харин урда гараад лэ байгша hэн. Шадамар бэрхэ, дүй дүршэлтэй, сэдьхэлээр тэнюун энэ хүн тухай hураг суу залуу Эрдэнэт хотодо тараа hааб даа. Удангүй тэрэ өөрөө hурган хүмүүжүүлэгшэ боложо, эдир үетэниие хүнгэн бэшэ мэргэжэлдээ шэлжүүлжэ эхилбэ. Сүлөөтэй сагтаа түрэл Эрдэнэт хотоёо болбосон түхэлтэй болгохын түлөөдэ элдэб барилгын хүдэлмэринүүдтэ хабаададаг, өөрынгөө хүбүүдтэй хамта үйлсэдэ ногоон набшаар hалбарха мододые hуулгадаг hэн. Юрэдөөл, энэ гайхалтай түргэн урган бодожо байгаа хотодо, тэрэнэй үйлэ хэрэгүүдтэ сэдьхэл зүрхөөрөө сэхэ хабаатай байhанай мэдэрэл досоонь гүнзэгыгөөр hууржаа юм.

Байн байн Дамбийн Загд олон тоото ниитын уялгануудые дүүргэдэг, тэдээнтэй таhаршагүй холбоотой болошоhон хүн байба. Түрүүшын үедэ халаанайнгаа партгрупорг аад, удангүй аймагай арадай хуралай депутадаар hунгагдаба. hүүлдэнь МНРП-гэй Эрдэнэтын горкомой гэшүүн болобо.

Иигэжэл 10 жэл соо энэ хүн хото городтоёо, асари томо комбинадтаяа адли тэгшэ урган болоно ха юм. Мүнөө тэрэ комбинадай эгээл эрхим жолоошон, хотын залуушуулай эгээл эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэ гэhэн алдар солотой. Тэрэнэй сээжэдэ совет Ажалай Улаан Тугай орден, олон тоото монгол медальнууд ялардаг. hаяхан боложо үнгэрhэн Эрдэнэтын городской партийна конференци дээрэ Дамбийн Загд Монголой Арадай-Революционно партиин XIX съездын делегадаар hунгагдаа.

— Үнэхөөрөөшье золтой хүн байнат даа,— гэжэ хэлэхэдэм, тэрэ миhэрэн зүбшөөнэ. Тиигээд иигэжэ нэмэн хэлэбэ:

— Би гансаараа золтой бэшэ аабзаб даа. Эндэ ажаhуудаг, «Н — Д» гэдэг хүсые, холимол бата нэгэдэлые hайн мэдэхэ, энэ хүсэнэй үшөө нягта хатуу болохын түлөө хэрэгтэ хубитаяа оруулжа, тиимэ оролдолго гаргажа байдаг бүхы хүнүүд золтой гэхэ байнаб.

Владимир ИОНОВ,
ТАСС-ай корр.

ТАСС ХИЛЫН САНААhАА

ЯПОНОЙ СЭРЭГЭЙ БЮДЖЕТ

ТОКИО. «Японой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы арга шадабариие дээшэлүүлхэ»,— гэhэн зорилго Японой сэрэгэй албан зургаанай хүтэлбэрилэгшэ К. Като национальна оборонын управлениин (УНО) хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй урда үгэ хэлэхэдээ табиhан байгаа. 1986—1990 онуудта хараалагдаhанай ёhoop, 1987 оной финансын жэлдэ ороной сэрэгэй бюджедые табихадаа, Японой зэбсэгтэ хүсэнүүдые улам үргэдхэхэ программа абтаа hэн.

Ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдые хүтэлбэрилгын компьютерна түбые байгуулгада, дайсанай сэрэгүүдэй хаана байhые багсаамжалан тодорхойлхо, мүн онгосоhоо хамгаалалта хэхэ хэрэгые нарижуулан hайжаруулха гаргашанууд ерээдүйн бюджедэй гол статьянуудай тоодо орохо ёhотой гэжэ Като тэмдэглээ. Танкые үгы хэхэ, япон жолоодогдодог шэнэ ракетэнүүдые зохёохо, онгосо hалгааха зорилготой нэмэлтэ самоледуудые, миинэ тральщигуудые худалдажа абаха юм. Япон болон американ буу зэбсэгүүдые шэнэдхэн hайжаруулгада онсо анхаралаа хандуулха байна.

УАЙНБЕРГЕРЭЙ ДЭНШЭЛГЭ

ВЕНЭ. Баруун Европын зарим оронуудаар дэншэжэ ябаhан США-гай оборонын министр Каспар Уайнбергер албанай хэрэгээр Африкада ерэбэ. Энэ хадаа дайнай hүүлэй бүхы жэлнүүдтэ американ сэрэгэй албан зургаанай хүтэлбэрилэгшын эндэ түрүүшынхеэ ерэhэн ушар болоно.

Нютагай шэнжэлэгшэдэй тэмдэглэhэнэй ёhoop, Вашингтоной удамаршын Венэдэ ерээд байха үедэ хэгдэхэ хоорэлдоонүүдэй зүблэхэ зүйлдэ баруунай оронуудай өөhэдыгөө хамгаалгада Австриин «ямар хубитаяа оруулха байhан тухай асуудал табигдана». Албанай хэрэгээр ерэхынгээ урда тээхэнэ К. Уайнбергерэй «Пресса» газетэдэ үгэhэн интервью дотор энэ асуудалаар нейтральна Австриие Вашингтоной хашажа харшалжа байhыень гэршэлбэ. «Австриин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй өөрыгөө хамгаалха арга шадабаряа бата найдамтайгаар харуулжа байhыень гэршэлнэ, Австриин ракетнэ буу зэбсэгтэй бололгые хорихо, гүрэнэй договорые буруу hүргэхые туйлаха талаар Австриин тодорхой хүсэнүүдэй hэдэлгэнүүдые тэрэ дэмжэнэ.

«Стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэл» гэдэгэй үндэhoop Австриин фирмэнүүд элэ бүхы захилнуудаар hонирхохо байха гэжэ К. Уайнбергер этигэнэ.

АФРИКЫН ЭКОНОМИЧЕСКА БАЙДАЛ

НЬЮ-ИОРК. Мүнөө Африкын оронуудай экономическа харилсаанай гүримые империализмын дарлан мүлжэжэ байлгын хойшолон болоно гэжэ ООН-ой тусхай эмхи зургаануудай сесси дээрэ хэлэhэн үгэнүүд соо сонoстоhон байгаа.

Промышленна хүгжэлтын талаар ООН-ой эмхиин (ЮНИДО) түлөөлэгшэ Абдалла Хасини үгэ хэлэхэдээ, экономическа талаараа гээгдэнги байдалтай байhан дээрэhээ Африкын оронууд эгээл шухала хэрэгтэй промышленна болон хүдөө ажахын эд товар гадаадаhаа худалдажа абахадаа, жэл бүри 50 миллиард доллар гаргашалха баатай болоно гэhэн ушарта анхаралаа хандуулба. Энэнь Африкын арадуудта айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулна. Сэхыень хэлэхэдэ энэ түби хүдөө ажахын ба минеральна ноосэ баялигуудаар туйлай баян юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхиин (ВОЗ) делегат Гурурадж Муталик үгэ хэлэхэдээ, империалис оронуудай энэ түбиин баялигуудые дээрмэдэн тоножо байлгын уршаг хойшолонгуудые элирүүлhэн баримтануудые харуулба. Африкада мянган ухибүүнэй 160-ниинь бага балшар байхадаа наhа барадаг, Африкын хүн зоной дундуур наhан оройдоол 45 жэл болодог байна. Африка түбиин бусад хубинуудта тохёолдоhон хүндэ хүшэр байдал энэ зуун жэлэй hүүл болотор зайсуулагдахагүй хэбэртэй.

ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ОЙЕ ТЭМДЭГЛЭБЭ

КАБУЛ. Афганистанай эгээл олоной хабаадалгатай ниитын-политическа эмхиин — Эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна фронтын (НОФ) зэргэнүүд улам ургажа байна. Тус эмхиин байгуулагдаhаар табан жэлэй ой эдэ үдэрнүүдтэ гүйсэбэ. ДРА-гай бүхы арад үндэhэтэдэй болон угсаатадай, элдэб ангинуудай ба социальна бүлэгүүдэй 750 мянга гаран түлөөлэгшэд мүнөө НОФ-то ороно. Орон дотор НОФ-ой провинциальна болон городской районно совет, тэрэнэй хэдэн арбаад отделени байгуулагданхай.

Афганистанай Арадай-демократическа партиин хүтэлбэри доро Эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна фронт ажал ябуулгадаа ехэ амжалтануудые туйлаа, ороной бүхы политическэ, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түб болоо. Орон дотор амгалан тайбан байдалые хангаха, национальна аша туhын үндэhoop үгэеэ ойлголсолгын ба харилсаа холбооной оршон байдал байгуулха гээшэ фронтын бүхы хойшолуулшагүй шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ Бахтар агентство тэмдэглэнэ.

США-гай ХЭБЛЭЛ АЛДУУГАА МЭДЭРБЭ

НЬЮ-ИОРК. Чернобыльскын АЭС-тэ болоhон аюул усал тушаа Вашингтоной дэбэргэжэ байгаа хардалга гүрдэлгэтэ ябуулга тэдэниие үүдхэгшэдтэ зүрюугээр шэглүүлэгдэбэ. Баруунай бусад оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй дабтаhан США-гай эдэ бүхы номнолнууд Советскэ Союзда зүрюу харшаар зорюута эмхидхэгдэнхэй байhанаа элирхэйлэн харуулба.

«Америкын Холбоото Штадуудай правительство Чернобыльдэ болоhон үйлэ хэрэгүүд тушаа мэдээсэлнүүдые дамжуулхадаа, ямаршье ашаг үрэ абабагүй»,— гэжэ «Прогрессив» журнал тэмдэглэнэ. «Хүйтэн дайе» hүжэрөөхын тула Рейганай захиргаан иимэ үйлэ хэрэгые дары хэрэглэhэн байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. АЭС-тэ болоhон аюул усал тухай мэдээсэлые Вашингтон ямаршье ушар баримтануудаар баталбагүй. Эгээл тиимэhээ, тэдэнэр дэлхэй дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгоhон байха юм. Дэлхэй дээрэхи түгшүүрил hуларуулхые оролдохын орондо Сагаан байшан худал хуурмаг зэрэб үгэнүүдые тарааhан байгаа.

ЮАР-ай СЭРЭГҮҮДЭЙ ДОБТОЛГО

ЛУАНДА. Расис ЮАР-ай армиин зургаан батальонhоо бүридэhэн сэрэгшэд Анголын газар дайда руу нэбтэрэн орожо, 100 километртэ гүнзэгырhэн байна гэжэ Анголын информационно агентство мэдээсэнэ. Энэ ябуулга хадаа фронт шадархи гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр апартеидэй захиргаанай үүдхэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгын гол хубинь болоно гэжэ агентство тэмдэглэбэ. Ботсванын, Замбиин ба Зимбабвиин ниислэл хотонуудта ЮАР-ай бандит сhoop добтолhоной hүүлхэнээр иимэ ябуулга гаргагдаhан байгаа.

США-гай туhаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэжэ, Преториин захиргаан Африкын урда хубидахи бэеэ даahан байдалтай гүрэнүүд тушаа хархис hүйдхэлтэ политика бэелүүлнэ, гэжэ агентство онсолон заагаа. Африкын гүрэнүүдэй байдалые колониальна шэнжэтэй болгохо, Урда Африкын ба Намибиин арадуудай hаналаа нэгэдэлгые буруу hүргэхэ гээшэ расистнуудай гол зорилго болоно.

Расистнуудта эсэргүү али бүхы уялгата ябуулгануудые хойшолуулшагүйгөөр бэелүүлхэ шухала гэжэ агентство онсолон заана. Ээрхэн зонхилолгын, гүрэнэй терроризмын дээрмэдэхы политика бэелүүлхэеэ арсахыень имагтал иимэ аргаар ЮАР-ай засагаархидые баадхажа болоно.

...ЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД ...ГОЛ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

...ьич Ленинэй
...hoo бүридэ-
... суглуулба-
... дээрэ Моск-
...» хэблэлдэ
... МНРП-гэй
...рэ зорюулаг-

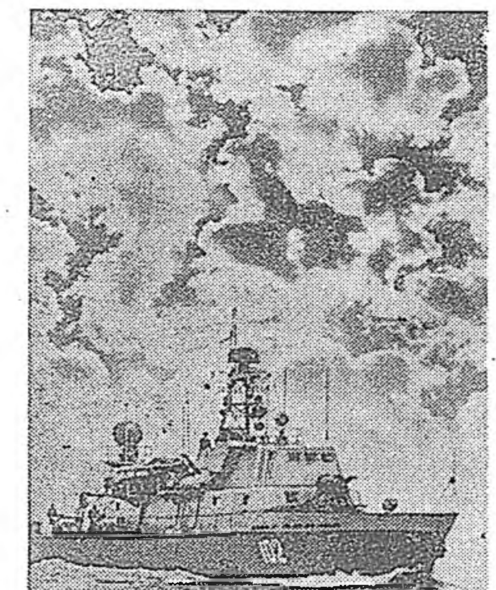
...хёолнууд, тэ-
... орондо зо-
...атериалнууд
...рида оруулаг-
... революциин
...этэр энэ зо-
... суглуулбари
...ргэгдэхэ юм.
...эл бүлэг мон-
...д-оршуулаг-
... холбоотой-
...терминүүдые,
...дые нэгэ ян-
...эхөөрөө на-
...эгдэhэн бай-

...лжэ МНРП-
...эдэхи Партиин
... 35 ботиhoo
... Ленинэй зо-
...гол хэлэндэ оршуулжа эхилээ hэн. Агууехэ Октябриин социалис революциин 65 жэлэй ойдо, 1967 ондо энэ хүдэлмэри түгэсхэгдэhэн байна.

Марксизм-ленинизмын зохёолнуудые нэбтэрүүлхэ ба оршуулха талаар МНРП-гэй XVIII съезд шухала заабаринуудые үгэhэн юм. МНРП-гэй ЦК-гай болон КПСС-эй ЦК-гай хэлсээнэй ёhoop, мүн хоёр ороной тусхай эмхи зургаануудай хоорондо 1984 ондо баталагдаhан хэлсээнэй ёhoop, 1985—1987 онуудта В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариие монгол хэлэн дээрэ барлан гаргаха шиидхэбэри абтаhан юм. Тус хэлсээе бэелүүлгэдэ МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй институт, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт болон «Прогресс» гэжэ совет хэблэл хабаадана.

(ТАСС).

Мүнөөдэр—Хилын харуулшанай үдэр

ЗАКАВКАЗИИН ХИЛЫН ХАРУУЛАЙ ОКРУГ. 3-дахи рангын капитан Александр Радаевай командалдаг корабль далайн хилын харуулай Н-скэ часть дотор эгээл эрхимүүдэйнь нэгэн гэжэ тоотой. Корабльнууд хоорондын мүрысөөндэ эдэнэр долоодохи жэлээ түрүүлжэ, «Эрхим» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Политическэ талаар командирай орлогшо, ахалагша лейтенант С. Цибульский олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдые ухаан сэдьхэл, хүсэл эрмэлзэлэйнь талаар нэгэдүүлжэ, ёһотойл аха дүү ёһоной хани харилсаата эрхэ байдал тогтоожо шадаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Корабль — далайн харуулда. 2. Ахалагша лейтенант С. Цибульский матросуудтай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХОДОДОО ХАРУУЛДА ЖАГСАНХАЙБДИ

Генерал-лейтенант И. П. ВЕРТЕЛКО, СССР-эй КГБ-гэй Хилын харуулай сэрэгэй начальнигай нэгэдэхи орлогшо

«Хилын харуул байгуулха тухай» Совнаркомой Декредтэ Владимир Ильич Ленинэй 1918 оной майн 28-да гар табиһан үдэрһөө хойшо хилын харуулай сэрэгшэд манай Эхэ оронние хамгаалгын түрүү зэргэдэ ходоодоо жагсанхай. Гүрэн түрынгөө нангин хилые хёрхо наринаар хараха зуураа, үдэр бүхэндэ баатаршалга, шэн зориг харуулан, тэдэнэр совет арадтаа хүндэ ехэтэй болоһон гээшэ.

Мүнөө КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдһээ зориг олоһон хилын харуулшад совет чекистнүүдэй урда табигдаһан зорилгонуудые оролдосо ехэтэйгээр дүүргэнэ. Хилын харуулай албанай эрилтэнүүдые ходоодоо эрхим һайнаар дүүргэхэ, манай гүрэнэй ба ниитын байгуулалтада хоро хүргэхэ гэһэн ямаршье ябуулгатай тэмсэлдэ тэсэбэритэй, зориг түгэлдэр байха гээшэ тэдэнэрэй нангин уялга мүн.

Хилын харуулай застава болон корабльнуудта, шалгалта хэдэг пунктнуудта, бусад подразделени болон частьнуудта социалис мүрысөөн улам үргэдэнэ, партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө хүсэлэл оролдолго арьбадхагдана. Коммунистнууд ходоодоо түрүү зэргэдэ ябана. Штабуудай командирнууд, политорганууд сэрэгшэдэйнгээ дайшалхы, политическэ ба тусхай албанайнгаа бэлэдхэлые шэнэлэн һайжаруулха, харуулай албые саашадань улам нарижуулха талаар, һэргэг ба дайшалхы бэлэн байлгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, сэрэгэй журам ба эмхи гуримые бэхижүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абана.

Хабар — Эхэ ороноо зэбсэгтэ хүсөөр хамгаалгада залуушуулые таталгын үе. Тэдэнэй дундаһаа хилын харуулай албандашье абтана. Сэрэгэй албанда түрүүшынхеэ абтаһан залуушуулда хилын харуулай шадабари мэргэжэл шудалхань тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Гэбэшье баян дуршалтэй командирнууд тэдэниие һургана, үсэглэдэрэй һурагшад тэдэнэй хүтэлбэри доро дайшалхы хатуужал гаража, дуршалтэй солдадуудтай адли болоно.

Хилын харуулай «нюусануудые» шудалха, ёһотой сэрэгшэ болохо хэрэгтэнь хилэ сахилгын чекис ёһо заншалнууд, дайшалхы пропаганда туһаладаг гээшэ.

Манай сэрэгэй дайшалхы зам хадаа баатаршалгын, шэн зориг харуулгын, өөрынгөө түрэл арадта үнэн сэхээр алба хэлгын зам мүн. Тэрэнэй алдар солото түүхын хуудаһан бүхэн партиин хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ байлга, сэрэгшэдэйнь зоригтой, һэргэг байһан тухай, дайсанай харата ямаршье һанаашалгые тааха, ямаршье мэхэ гохоодо хаалта табидаг тухай хөөрэнэ. Империалис тагнуулай эгээл эрхим дуршалтай агентнууд Феликс Дзержинскиин шабинарые мэхэлжэ шадаагүй юм. Юуншье, ами наһанай аюулта ушаралшье манай хилын харуулшадай баатар зоригые мохоогоогүй байха. Дунда Азиин басмачуудтай, баруун ба урда зүгэй хилэнүүдтэ буржуазно-националис бандануудтай, Алас-Дурнада япон самурайнуудтай, дайсанай бусад тагнуулшадтай болоһон тулалдаануудта хабаадаһан эрхим сэрэгшэдэй адхаруулһан шуһаар хилын харуулай түүхэ бэшэгдэнхэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ дайсанай харата элдэб ябуулгануудта хилын харуулшад шанга сохилто үгэдэг байгаа. Тэдэнэй дундаһаа харуулай эрхим һайн мастернууд урган гараа. Жэшээнь, манай солото мүрдэгшэ Никита Карацупа 467 шпион, диверсант болон контрабандистнуудые бариһан байха юм.

1941 оной июниин 22-ой үдэр манай хилын харуулай сэрэгэй дайшалхы түүхэдэ баатаршалгын эгээл жэшээтэ хуудаһан боложо оронхой. Балтикаһаа Хара далай хүрэтэр 485 застава байгаа. Тэдэнэй сэрэгшэд хамаһаа түрүүлэн гитлеровскэ эзэмдэгшэдэй добтолгын урдаһаа бодоо һэн. Юрын буугаар зэбсэглэжэн хилын харуулшад үнэхөөрөө арсалан шэнгеэр тулалдажа, захиралтагүйгөөр хилээ орхин ошоогүй һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хилын харуулшад дайшалхы түгүүдаа үзэгдөөгүй ехэ солоор алдаршуулһан гээшэ.

Үнгэрһэн сагые гэдэргээ эрьен харахадаа, хилын харуулай албанда хэды ехэ хубилалтын болоһые һонирхонгүй байхын аргагүй. Карацупын үе сагта хилэ дабан ороһон дайсаниие хилын харуулшан мүрдэхэдөө, гансал бэедээ, мориндоо найдаха байгаа. Мүнөө тэрэнэй мэдэлдэ элдэб түхэлэй автомашина бронетранспортер, вертолет болон самолёт үгтэнхэй. Далайгаар гарадаг хилые түргэн ябадалтай корабльнууд сахидаг.

Манай сэрэгэй мүнөө үеын ажабайдал дээрэһээ совет оронойнай экономическа, эрдэм-техникын ба хүн зонойнь оюун бодолой талаар ехэ хүсэ шадалтай болоһониинь элирэн харагдана. Хэды тиимэшье һаань, хилын харуулшадай албанай хэрэгые хүнгэн гэжэ хэлэхын аргагүй. Харуулай хоног бүхэнэй түрүүшын минутаһаа эхилээд, һүүлшынь минута хүрэтэр таһалгаряагүй хёрхо нарин, һэргэг, тэсэбэри ехэтэй хүдэлмэри хэгдэнэ, хэрэгтэй болоо һаань, баатаршалга харуулагдана. Элдэб жэлнүүдтэ хилын харуулда алба хэһэн гурбан зуу шахуу хүн Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Тэдэнэй зургаанииинь энэ нэрэ зэргэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ хүртөө.

Коммунис парти ба совет правительство манай гүрэнэй хилэдэ аюулгүй байлгаар онсо анхарал хандуулжа байдаг. Партиин XXVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, манай ороной, бидэнтэй хүршэ ажаһуудаг гүрэнүүдэй национальна аша туһын хэрэгүүдые тоонгүйгөөр Советскэ Союзай хилэ дээрэ бэрхэшээлтэ байдал тохёолдуулха хүсэлтэйшүүл үсөөн бэшэ. Америкын Холбоото Штадуудай, тэдэнэй союзнигуудай тагнуулай албан хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхитэйгээр, үргэнөөр манай орондо эсэргүү харата ябуулга хэнэ. Уласхоорондын эрхэнүүдые бүдүүлигээр эбдэн, тэдэн манай орон руу агентнуудээ эльгээхые, нюусаар бүү зэбсэг, тэһэрдэг зүйлнүүдые, радио-дамжуулгын ба бусад хэрэгсэлнүүдые СССР-тэ асарха һэдэлгэ гаргана. Дайсан харша эдэ ябуулгануудта хаалта табихын тулада хилын харуулшад хариин тагнуулай элдэб мэхэ гохонуудые элирүүлхэ баатай болодог. Манай хилэ сахигшад Эхэ оронойнгоо иимэ харюусалга ехэтэй даабари дүүргэжэ байһанаа гунзэгыгөөр мэдэрдэг, гүрэн түрынгөө этигэл найдабаряар, конституционно нангин уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһандаа омогорходог гээшэ.

Совет хилын харуулшад орёо бэрхэшээлтэ зорилгонуудаа бэелүүлхэдээ, ажалшадай туһа дэмжэлгэдэ ходо хүртэжэ байдаг. Энэ талаар хилэ шадарай нютагай хүн зоной хилын харуулшадта туһалһан жэшээ айхабтар олон.

Гүрэнэймнай хилын нилээд ехэ хуби аха дүү социалис оронуудай хилые зүбшадаг гээшэ. Тиимэ дээрэһээ совет хилэ сахигшад тэдэ оронуудай хилын харуулшадтай сүг урдаа табигдаһан уялгануудаа дүүргэнэ, хани нүхэсэлөө бэхижүүлнэ, дайшалхы ёһо заншалаа арьбадхана, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Совет хилын харуулшад түрэл Коммунис партияа тойрон нягтаар жагсанхай, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые халуунаар һайшаан дэмжэнэ. Тэдэн КПСС-эй XXVII съезд дээрэ үгтэһэн албанайнгаа хэрэгэй үндэр сэгнэлтэдэ харюу болгон, гүрэн түрынгөө хилын ойроо хүртэшэгүй байлгада хамаг хүсэ шадалаа зорюулна.

(ТАСС).

ПУБЛИЦИСТИКЭ — Г. ДАШАБЫЛО

НОГООН МАЛГАЙТАЙ ХҮБҮ

I.

НОГООН малгай үмдэһэн, ногоон погоон зүүһэн сэрэгшэдые хараха бүхэндөө, тэдэнэртэй уулзаха бүхэндөө минии зүрхэ сэдьхэл омогорхолой, этигэл найдабариин, бата эрмэлзэлэй мэдэрэлээр халиин дүүрэдэг. «Эдэл хүбүүд үргэн уужам Эхэ оронойнай нангин хилые үдэр һүнигүй сахижа, совет арадайм амгалан ажалые харууһална, хариин харатан дайсадһаа һэргылнэ»,—гэжэ һанахадаа, этигэл дүүрэн нюдөөр эдэ хүбүүдые шэртэжэ, албан тухайнь асууха дурамни хүрэдэг.

Хилын харуулшад... 65 мянган километртэ һунаһан хилэмнай уула хадаар, уужам талаар, уһан далайгаар, сүл губяар, хүбшэ тайгаар, хүбхэнтэ намагаар гарана. Энэ ехэ зайе, энэ уудам дайдые сахин харууһалха гээшэмнай тон хүндэтэйшье, тон харюусалгатайшье хэрэг мүн. Тиимэл хадань хилын харуулшад — баатар сэрэгшэд тухай ямар олон зохёол, кинофильмнүүд, уран зурагууд бии гээшэб! Тиимэл хадань үнэн сэхэ, эрэлхэг дорюун хүбүүдтээ Эхэ оромнай, арад зомнай нангин хилэнүүдээ найдана бэшэ гү? Тиимэл хадань манай хилын харуулшад үндэр уялгаяа, ехэ харюусалгаяа үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ мэдэржэ, һалхи шуурган соогуурһье, аадар мүндэр, саһан соогууршье, үер уһанай хабтайһаншье, газар дэлхэйн гантаһаншье үедэ, галта түймэрэй улаабхилһаншье сагта, үбэлэй янгинама хүйтэндэ, хабарай хагсууда, намарай ольбондо, нохойн гангинама зунай халуунда Эхэ оронойнгоо хилые хёрхо наринаар сахина, харана, дайсадай тагнуулшадые табинагүй, хонжоо наймаанай эзэдые бальныса барина, агуу оролдолгын ашаар хилэ дээрээ «бата суурга» үлгэнэ.

Ногоон малгайтай сэрэгшэд... Үнөө 1918 оной майн 28-най үдэр агуу багша Владимир Ильич Ленин хилын харуулай сэрэгүүдые байгуулха тухай декредтэ гараа табяа һэн.

Тинхэдэ хабар байгаа. Хамаг ургамалай һалбарха һайхан саг. Мододой сэл ногоон набшаһад һэбшээндэ һаршаганажа, зүлгэтэ тала сэнхирлэн манаржа, дэмбэрэлтэ урин хаһа буугаад байгаа бшуу. Тиимэл хадань ногоон хибэстэ ургамалда умбаһан тала дайдаяа сахин хамгаалха зорилготой сэрэгшэдэй хубсаһые, малгайень ногоон үнгэтэй бүдөөр оёо бэшэ гү гэжэ юундэшьеб һанадагби. Дэмы бэшэ оёо. Дэмы бэшэ ногоон хаһын номин хүхэ сагта эгээл түрүүн хилээ сахин тинхэдэ гараһан сэрэгшэдтэ үлзы дэмбэрэлтэй энэ үнгэ үгтөө бэшэ гү?

II.

МЭДЭЭЖЭ уран зохёолшо, журналист Евгений Рябчиковай бэшэһэн «Хара зүргэ дээрэ» гэһэн повестиин 1956 ондо «Огонек» журналда толилогдон гарахада, һургуулида һуража ябаһан бидэнэр тэрэнииень булялдажа байгаад уншаа һэмди. Дүрбэн зуу гаран дайсадые бариһан, хэдэн олыень һүнөөһэн домогто Никита Карацупа тухай дуулаагүй, уншаагүй хүнине тэрэ үедэ олохонь бэрхэтэй һэн хаш.

1971 оной хабар Москва хотын Хилын харуулай сэрэгүүдэй музейдэ орожо гараһанаа мүнөө болотор мартадаггүйб. Эгээл тэндэ Никита Карацупын үнэн нүхэр, домогто ороһон Индус нохойн дүрсэ хүрэгые хараа һэмди. Тэрэ нохойн арһаар бүригдэн хэгдэһэн тэрэ хүрэг амиды мэтэ. Ямар сэсэн, ямар шуран нохой байгааб даа! Алдарта сэрэгшэн Никитэдээ туһалжа, хилэ дабан гараһан ямар олон дайсадые энэ нохой барилсаа гээшэб! Ямар олон үхэлһөө эзэнээ абаржа, дайсанай һомондо, хутагада хэды дахин дайралдаа гээшэб!

Халуун нарата Туркмениин хилэ дээрэ бидэнэй алба хэжэ байхадамнай, Никита Карацупа манай заставада айлшалжа ерээ һэн.

Заставымнай ленинскэ таһалга соо сэрэгшэд багтажа ядатараа сугларанхай.

Зунай халуун үдэр. Шанха дээрэ яларһан наран хайра гамгүйгөөр шарана. Һүүдэр газарта үлгөөтэй термометр дүшэн найман градус халуун дулаае харуулжа байна. Һарабша доро уяатай морид уһа саһан болотороо хүлэршэнхэй. Заставаһаа холо бэшэ оршоһон кишлагай гудамжада амитайшье юумэн харагданагүй. Иимэ бүгшэм халуунһаа бүхы амитад хоргодонхой хаш.

Эгээл энэ үедэ хара-ногоон «Газик» заставадамнай ерэжэ, түмэр бартаагаар оробо. Заставын начальник майор Александр Иванович Соколов харайн ошожо, автомашинаһаа бууһан, үндэр бэшэхэн бэетэй полковнигто сэрэгэйхеэр ёһолбо. Энэ буугша хүмнай Никита Карацупа байгаа. Мундиртань орден, медальнуудай лентэ колодконууд аржылдана.

Уулзалгашье эхилбэ даа. Халуудашаһан Карацупа ногоон малгайгаа абажа, улаан сэмбээр хушаатай стол дээрэ табиха зуураа, хүндөөр шуухирба:

— Халуун байна даа! Гайтайл газарта алба хэдэг хүбүүд байнат.

Сэрэгшэд зүбшэнгеэр, дуратайгаар энеэлдэбэ.

— Хайшан гэхэбши? Иимэл уялгатай, иимэл албатай хүнүүд гээшэбди,— гэжэ, Никита Карацупа хөөрөөгөө эхилээ һэн.

Алас-Дурна зүгтэ алба хэжэ, дайсадые түрүүшынхиеэ барижа эхилһэн тухайгаа, ямар олон бэрхэшээлнүүдтэ ороһон, яажа гарасалдаһан тухайгаа суута сэрэгшэн удаан хөөрэбэ.

Эхэ оронойнай нэгэ хилэ дээрэ Никита Карацупа үбэлэй янгинама хүйтэн үдэр дайсанай мүр олоод, тэрээнине мүшхэһөөр, түмэр замай станцида дүтэлөө ха. Хараадань ороһон дайсанаа хүсэжэ ядахадаа, Карацупа дэгэлээ, валенкаяа тайлажа хаяад, саһан соогуур хүл нюсэгөөр гүйһэн байна. Һүүлэй һүүлдэ дайсанаа баряа.

— Одоол тинхэдэ энеэнһээшье халуун байгаа һэн,— гэжэ полковнигой хэлэхэдэ, солдадууд дарья табилдан энеэлдэбэ...

Иимэ дорюун байһал даа, ногоон малгайтай хүбүүд!

III.

ХАТУУ шэрүүн, харюусалга ехэтэй албан гээшэ ногоон малгайтай сэрэгшэдые эрэлхэг зоригтой, тэсэбэритэй, онсо мэргэн шуналтай болгодог юм гэжэ манай отрядай начальник полковник Александр Гончаров хөөрэдэг бэлэй.

Тэрэ хүн бүхы наһаараа алба хээ. Манай заставада албанай хэрэгээр ерэхэдээ, буряад сэрэгшэ хүбүүдые хараад:

— Таанад Байгалай эрьеын хүбүүд гүт? — гэжэ асууһаниинь бидэндэ тон һонин байдаг.

— Та манай нютагаар ябаа һэн гүт? — гэжэ асуубабди.

— Ябаа даа, хүбүүдни. Минии ябаагүй газарни хомор юм даа. Теэд энэ Туркмениидэ албанайнгаа ехэнхи сагые үнгэргөөб,— гэжэ полковник миһэрбэ.— Танай тэндэ Хяагта гэжэ город бии. Үшөө Наушки, Моондо, Сагаан Усан гэһэн газарнуудые мэдэхэб.

— Танай морин домогто ороо гэжэ дуулаа һэмди,— гэжэ бидэнэй нэгэн — Саргаев Паша зоримгойгоор асууба.

— Ла, морин гэнэ гүт? Минии «Запад». Моринойм нэрэ.

— Хөөрыт даа.

— Тинхэдэ би залуу рэгшэ Кара-Кумай элһ бини нэгэ заставада ал дэг байгааб. Нэгэтэ хотоһоо олон режиссе тистнууд ерэжэ, кино гахамнай гэбэл даа. Т луун элһэн соо арти олон лэ хоногто кинод гуулжа тулиһан юм. даа хайратайшье шэн лошохо. Бидэнэрэй хил хихаяа гарахадамнай, ни ажалаа баһал эхил бан гурбан» гэһэн к раа һэн гүт?

— Хараа, хараа, бидэнэр эбтэйгээр х бабди.

— Тэрэ киное бүхэ бан һара соо буулган Артистнууд, режисс манай албаар ехэл һ дог һэн. Тиигээд заста олон моридые абажа ниие кинодо хэрэглэһ Минии «Запад» тэнд гуулаа. Командирынь мори унаа һэн. «Арба бан» гэһэн кинотиай — хилын сахюулша домоглоһон зохёол гү

— Тиимэ, тиимэ.

— Бидэ—хилын хар 1943 ондо урда зүг хото ошоһон байхаод

— Юундэ?

— Юундэ, юундэ тухай хожом мэдэхэ дөөл, «Западаймни танигдаагүй хотын гудамжаар табарһан

— Давид Ярошевс шые хараа һэн гүт?

— Үгы. Арайл зал Тэрэ суута командир мэдэхэ гүт?

— Бага сагайшье даа, нүхэр полковник

Цыган угтай, буржа ра үһэтэй, ялаганаһа тэй энэ полковник то дару номгон зантай урин хүн һэн.

— Давид Ярошевс ляк яһанай хүн байгаа дан дайнай үедэ баата харуулһанайнгаа түл шалхы Улаан Тугай хүртэһэн юм. Гражда най һүүлээр РСФОР руун хилэ сахилсаа, дэнь Туркмени ерэжэ харуулай заставын на болоод, басмачуудай нүүдые бута сохилсо

1930 оной нэгэ ү ганистанай газар дээр лэг басмачууд хилэ ороод, нэгэ кишлагай ниие алаба гэһэн бууба.

Давид Ярошевский вынгаа сэрэгшэдые да (тэдэнь оройдоол гуша зуу гаран басмачууд добтолоо бшуу. Эрэл ригтой командир да олон руу морёороо орожо, удамаршыень с алаа. Иимэ юумэ гүй басмачууд гушаад алдаа, ухаа мэдээгээ тэрьелээ юм. Теэд Дав шевский дайсанай дайрагдашоо. Тиигэжэ нэгэ заставада тэрэнэ үгтэнхэй.

Иимэл даа, ногоон тай сэрэгшэд!

IV.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ха гын Агууехэ дайна хэдэ, хилэ сахигшад баатаршалга харуула шэб! Ямар олон ком нуудай нэрэнүүд заста та үгтэнхэйб! Ямар ол нофильмнүүд ногоон тай хүбүүдтэ зорюула

Баян намтартай хил руулай сэрэгүүд! А түүхэтэй даа ногоон тай сэрэгшэд!

...Улаан-Үдэ хоты ЛВРЗ-гэй нэгэ гудамжа барай энэ үдэр алхална колай Петровой нэрэ гудамжа.

Манай нютагай, ма тын хүбүүн, хилын х шан Николай Петров ороноойнгоо, арад зон энхэ тайбанай, амгалан лай түлөө алдалан уш

Иимэл даа, ногоон тай хүбүүд!

Спорт

«ТРУДАЙХИД» ИЛАБА

Эрэшүүлэй дунда баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо дүүрэбэ.

Гурбадахи һуурида гарахын түлөө нёдондо жэлэй чемпион— «Буревестник» бүлгэмэй команда локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортклубай түлөөлэгшэдтэй уулзаһан байгаа. Эндэ студентнэрэй команда һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, ехэ булюугаар — 122 : 60 тоотойгоор шүүгээ.

Түгэсхэлэй нааданда авиационно заводой «Забайкалец» болон «Труд» бүлгэмэй баскетболистнууд уулзаба. Судьягай шэбшүүрээ үлеэмсээр, авиационно заводой спортсменүүд тоо нээбэ. Гэбэшье нааданай эхилһэнһээ хойшо зургаан минутын үнгэржэ байха үедэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд эдэбхиеэ гартаа абажа, урагшаа гараба — 35 : 31.

Хоёрдохи таймда «Труд» бүлгэмэй баскетболистнууд хэдэн добтолго хэжэ, 14 очкогоор урагшаа гараһан байха юм. «Забайкалец» гэжэ спортклубай команда бүхы талмай дээгүүр хамгаалалта хэбэшье, хүсэжэ шадаагүй. Зүгөөр һүүлшын минутануудта «Труд» хэдэн добтолго амжалтатайгаар хэжэ, 85:72 тоотойгоор илаад, республикын чамгионууд болобо.

Сергей Некрасов («Буревестник») — эрхим бэрхэ хамгаалагша, Владимир Матвеев («Труд») — бэрхэ добтологшо, Петр Сафронов («Забайкалец») талмайн гол талые барижа, һайнаар наадагша гэжэ тоологдон, тусхай шангуудта хүртэбэ.

С. АФАНАСЬЕВ.

ҺҮҮЛШЫН НААДАН ЭЛИРҮҮЛБЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 41-дэхи жэлэй ойн хүндэлэлдэ Советскэ Союзай Герой И. А. Вакаринай дурасхаалда зорюулагдажа, шатараар заншалта хоёрдохи мүрысөөн һаяхан ЛВРЗ-гэй парткабинет соо дүүрэбэ.

И. А. Вакарин хэн гээшэб, ямар мэргэжэлтэй, юу хэдэг хүн байгаа юм гэжэ уншагшадтаа, илангаяа залуушуулда тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ дуран хүрэнэ.

...Изот Антонович Вакарин 1911 ондо Шэтын областиин Петровск-Забайкалиин районой Пески тосхондо түрэһэн юм. 1936 ондо тэрэ Улаан-Үдэ ерэжэ, паровоз-вагон бүтээлгын заводто түмэршэ дархашанаар хүдэлхэеэ ороо һэн.

Изот Вакаринай дайшалхы намтар 1942 ондо эхилбэ. Командирнуудай курса дүүргээд, Калининскэ фронт эльгээгдэһэн байгаа.

1944 оной июнь һарын эхиндэ Совет Белоруссиие сүлөөлхын түлөө байлдаанда ахалагша лейтенант Вакаринай рото онсо шалгарһан юм. Сапцы уулын оройдо илангаяа шанга тулалдаан болобо. Дайсанай ордоһото галзуу добтолгые сухарюулхадаа, Вакаринай рото 200 шахуу фашис сэрэгшэдые хюдаа һэн. Командирынь хүндөөр шархаташье, дайшалхы даабаряа дүүргэһэн байгаа.

Эндэ эрэлхэг зориг гаргаһанайнь, баатаршалга харуулһанайнь түлөө И. А. Вакаринда Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

1945 ондо Смоленск хотын комендант болоод байтарнь, гвардиин майор И. А. Вакаринай шарха һэдэржэ, наһа бараһан юм...

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй спортклубай эмхидхэһэн энэ мүрысөөн залуушуулые сэрэгэй-патриотическа талаар хүмүүжүүлхэ, эртэ урдын гоё һайхан наадые олоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, шатаршадай мэргэжэл шадабарие дээшэлүүлхэ зорилготой байгаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Һүүлшын, арбан нэгэдэхи нааданай урда тээ хоёр хүн түрүүлжэ ябаба. Имагтал эдэ хоёрой уулзалга илагшые тодоруулха ёһотой һэн. Ушарынь гэхэдэ, спортын мастерта кандидадууд В. Агафонов 8,5, Б. Митыпов 8 очкотой болоһон байгаа. Илалта түйлабал, түрүү һуури эзэлхэ байһанаа ойлгоһон Б. Митыпов шэнэ-энэдхэг хамгаалалтын орёо хурса эхиие зорюута шэлэбэ. Тиихэдэнь В. Агафонов табадахи ябадалдаа часһаа үлүү саг соо бодомжолжо, хүндэ хүшэр байдалда оробо. Гэбэшье саашадаа Агафонов һүбэлгэн бэрхээр наадажа, хюлгэ дээрэхи байдалаа һайжаруулһан байха юм. Эсэстээ тэдэнэр 26-дахи ябадалдаа тэнсэжэ, нэн түрүүн Б. Митыпов нүхэрөө түрүү һуури эзэлһэрнь амаршалба.

Нэгэдэхи разрядтайшуул С. Прутовой В. Максимов хоёрой парти шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, шатарта дуратайшуулые һонирхуулаа. Тэдэнэр сицилианска хамгаалалтын Морой гамбидые наадаһан байгаа. ЛВРЗ-гэй заһабарилгын мастерскойн технолог Сергей Прутовой эхинһээ хойшо эршэмтэйгээр добтолжо, булюу байдалтай болобошье, һанаагаа амарангүй, 19-дэхи ябадалдаа морёо хүбүүгээр андалдажа, нүгөөдэеэ бүри хүндэ байдалда оруулба. Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй инженер Вадим Максимов шүүгдээ.

ЛВРЗ-гэй инженернүүд В. Талханов В. Плеханов хоёрой уулзалга аажам намдуугаар эхилһэн аад, саашадаа сагаагаар наадаһан Талханов хэдэн һайн ябадал хэжэ, илалта түйлаһан байха юм.

Бусад партинуудта Халудоров — Раднаевые, Надмитов — Баировые, Матвеев Слугиновые шүүгээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр ЛВРЗ-гэй зэд шудхалгын цехэй хүдэлмэришэн Владимир Агафонов 11-һээ 9 очко абажа, түрүү һуури эзэлээд, дурасхаалта шанда хүртэбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай тоолон тодорхойлолгын түбэй бүлэгые даагша Баяр Митыпов илагшаһаа хахад очкогоор гээгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлээ. ВСТИ дүүргээд, ЛВРЗ-гэй инструментальна цехтэ слесареэр хүдэлжэ байһан Николай Матвеев 7 очкотойгоор гурбадахи һуурида гараба. «Бурятфермаш» нэгэдэлэй инженер Э. Халудоров, Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгшэ Ю. Надмитов, ЛВРЗ-гэй инженер А. Раднаев гэгшэд эрхим зургаанай тоодо ороһон байна.

Энэ заншалта мүрысөөнэй нэрэ хүндые дээшэлүүлжэ, эндэ залуу шатаршадай спортын мастерта кандидадай нормативыа дүүргэхынь тула ЛВРЗ-гэй спортклуб болон республикын шатарай федераци өөһэдынгөө бэрхэ шатаршадһаа гадна, ондоо область, хизаар болон автономито республиканууднаа спортын мастерта кандидадуудые урижа хабаадуулха ёһотой гэжэ һанагдана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй Центральна Комитедтэ», «СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ», «СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ», —ТАСС-ай материалнууд. «Москва ерэбэ» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шэнэлэн һэльбэлгын замаар». «Эзэн ёһоор хандахада» —Л. Кальминагай статья. «БАМ-да мүнөө үедэ юун хэгдэнэб»—Д. Санжиевай статья. «Уншагшын һанамжа». «Бага юумэнһээ хамаг баялиг эхилдэг» — Ц. Доржиевай статья. СССР-эй Верховно Соведэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Хилын харуулшадай үдэр». «Эрэлхэг зоригтоной замаар» — статья. «Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ юун болоноб»— ТАСС-ай мэдээсэлнүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Спортын зунай хаһа нээлгэ». «Һанаһан соогоо тудаа даа» —Е. Румянцевай статья. «Спорттой хүн бүхэниие нүхэсүүлхэ».

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар бороо орохо. Баруун-урдаһаа секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Яруунын, Баргажанай, Баунтын, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай районуудта үдэртөө 15—20 градус, бусад нютагуудта 21—26 градус хүрэтэр халуун байха.

Республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ шииг нойточ орохогүй. Баруун-урдаһаа секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 23—25 градус халуун байхаар хүлеэгдэнэ.

Майн 29-дэ зарим нютагуудта багаханаар бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 5—10, үдэртөө 15—20 градус хүрэтэр дулаан болохоор багсаамжалагдана.

Сэнхир экран

ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45—«Аяншалагшадай клуб». 10.45—«Любовь Орлова»—уран һайханай публицистическэ фильм. 12.10—Шэнэ һонин. (12.15 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.35—Дуунай-хореографическа найруулга.

Улаан-Үдэ. 17.15—Телеочерк. 17.25—«Дайшалхы алдар соло» гэһэн программа. Забайкалиин Улаан тугта хилын харуулай округой штабай начальник полковник О. В. Вахров дамжуулгада хабаадаха.

Москва. 19.15—Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ.

Улаан-Үдэ. 18.45—Загарайн районой Шулуутын ба Хандагатайн леспромхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай. 19.20 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Эб найрамдал ба залуушуул». 20.35—«Мүнөөдэр—Хилын харуулшанай үдэр». СССР-эй КГБ-гэй хилын харуулай сэрэгүүдэй штабай начальник генерал-лейтенант И. Я. Калиниченко үгэ хэлэхэ. 20.50—«Государственная граница»—олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35—«Государственная граница». 2-дохи сери. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10.05, 14.25—Немец хэлэн. 11.35, 12.40—Хүгжэм. 6-дахи класс. 12.05—«Манай саад». 13.10—Физикэ ба эрдэм-техникын дэбжэлтэ. 13.40—А. П. Гайдарай ажаябадал болон номууд. 14.55—Түүхын хуудаһанууд. 15.40—Һурагшадта физиологи ба ариг сэбэр тухай. 16.10—«Урданай аялга һайхан дуунууд». 16.45—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.50—Телеочерк.

Москва. 17.15—«Бултанда зорюулагдаһан стадион».

Улаан-Үдэ. 18.15—Хотын промышленна предприятинуудай комсомол-залуушуулай бригадануудай бригадирнуудтай уулзалга.

Москва. 18.45—Мультфильмнүүд. 19.10—Монголой Арадай Республикын уран һайханай коллективүүдэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45—Соносхолнууд. 19.55—«Халаан» (буряадаар). 20.15—Байгал нуурай оршон тойронхи дайдые хамгаалха тухай асуудал.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—«Элүүр энхэ байха гээ һаа». 21.30—«Хүгжэмтэ киоск». 22.00—«Время». 22.35—Хүгжэмтэ дамжуулга.

«СПОРТЛОТОНУУДА ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮ

«45-һаа 6-ень тааха» һаа 5-ень тааха» «Спо нуудай» 1986 оной май үнгэргэгдэһэн 21-дэхи

«45-һаа 6-ень тааха», дзюдогоор барилдаан, байдарка ба канозгээр һ дэлгэ, 21 — тамаралга, мэргэн буудалга, 32 — һолжоролго, 33 — футбо

«36-һаа 5-ень тааха», классическа барилдаан, велоспорт-шоссе, 22 — һүрэлгэ, 28 — мэргэн б га, 31 — фехтовани,

[ТА

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРАШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-76-76, отделы: партийной жизни—2-34-05. пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-04562. Заказ № 123. Индекс 04609